

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

Факультет історії та географії

Кафедра всесвітньої історії, релігієзнавства
та методик їх викладання

Порох Наталія

**ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ
В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ**

Галузь знань	<i>01 Освіта / Педагогіка</i>
Спеціальність	<i>014.03 Середня освіта (Історія)</i>
Освітня програма	<i>Середня освіта (Історія)</i>
Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	<i>Вибіркова</i>	
	Рік підготовки:	
	2-й	2-й
Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
	3-й	3-й
Кількість змістових модулів – 4	Лекції:	
	<i>20 год.</i>	<i>6 год.</i>
	Семінарські заняття:	
	–	–
	Практичні заняття:	
	<i>20 год.</i>	<i>6 год.</i>
	Лабораторні заняття:	
	–	–
	Самостійна робота:	
	<i>80 год.</i>	<i>108 год.</i>
Вид підсумкового контролю: <i>залік</i>		
Мова навчання	<i>українська</i>	

Мета вивчення навчальної дисципліни: сформувати у магістрантів-істориків навички аналітичного читання історико-художньої літератури як важливого засобу підвищення педагогічної майстерності та виховання патріотичних почуттів, естетичних і моральних цінностей.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: «Історія традиційного суспільства», «Історія стародавнього Сходу», «Історія стародавньої Греції та Риму», «Історія слов'янських народів», «Історія середніх віків», «Західний світ у ранній Новий час», «Нова історія світу», «Новітня історія світу», Історія країн Азії та Африки.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- володіти базовим понятійним апаратом;

- знати основні художні твори історичної спрямованості та володіти принципами відбору художньої літератури і методики її використання при викладанні історії;
- знати зміст найбільш знакових художніх творів історичної тематики;
- розуміти історичний контекст та особливості написання тих чи інших творів і специфіку авторського погляду;
- визначати найважливіші дати, події і найвидатніших діячів всесвітньої історії;
- використовувати матеріал творів художньої літератури, як ефективний засіб відтворення історичної обстановки і колориту епохи;
- складати влучні характеристики, деталі побуту, яскраві факти і опис вигляду людей минулого;
- володіти методикою використання просторових цитат описового або розповідного характеру з історико-художніх творів;
- здійснювати порівняльний аналіз фактів та подій, описаних у художньому творі, з історичними фактами та подіями, відомими з базових фахових курсів.

Критерії оцінювання результатів навчання:

Сума балів, накопичених студентом у процесі вивчення навчальної дисципліни	Рівень досягнення студентом запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни
90-100	Студент має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
75-89	Студент правильно відтворює навчальний матеріал, має базові теоретичні знання з дисципліни, вміє наводити приклади на

	підтвердження певних думок, демонструє достатній рівень досягнень за запланованими результатами, вільно викладає фактичний матеріал, знає сутність предметної області навчальної дисципліни, але не достатньо чітко аргументує, пояснює, обґрунтовує, аналізує, інтерпретує основні положення програмного матеріалу
60-74	Студент демонструє задовільний рівень досягнень за запланованими результатами, а саме: демонструє достатній рівень сформованості професійних компетенцій; відтворює зміст теми, наводячи приклади; відтворює зміст явищ і процесів не розкриваючи їх суті; відповідає на поставленні запитання, допускаючи один-два недоліки, незначні порушення логіки та послідовності міркувань, які виправляє після зауваження викладача; не виявляє зв'язки між елементами відтвореного матеріалу чи невдало ілюструє його власними прикладами.
35-59	Студент слабо орієнтується у категоріальному апараті навчальної дисципліни, у її структурі.
0-34	Повне нерозуміння сутності і структури програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Засоби діагностики результатів навчання:

Експрес-тестування, виступи на практичних заняттях, виступи-презентації, підготовка есе, участь у роботі конференцій, самостійна робота, контрольна робота, співбесіда, колоквиум, залік.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Вступ до курсу. Предмет, мета, основні завдання та особливості курсу. Історія Стародавнього світу в художньо-історичних образах

Тема 1. Вступ до курсу. Теоретичне обґрунтування методичної системи використання художньої літератури як засобу самостійного вдосконалення знань з історії

Методичні умови текстуально-змістового аналізу художньої літератури та роботи з нею у процесі навчання. Художня література як ефективний засіб навчання. Класифікація художніх творів. Літературні пам'ятники історичної епохи. Історична белетристика. Художня література як особливе історичне джерело. Основні прийоми роботи з художньою літературою у процесі навчання історії. Метод посилання на твір, комбінований метод, аналіз уривків, художньо-літературне ілюстрування. Критична оцінка літературних джерел у контексті їхнього авторського суб'єктивізму. Основні критерії добору художньої літератури при вивченні всесвітньої історії: відповідність вимогам державних програм навчальної діяльності і відображення змісту та завдань історичної освіти; моральна та етична «чистота» стосовно об'єкта використання; виховна та суспільно-ціннісна спрямованість; вплив на розвиток образного мислення та стимулювання навчальної діяльності; доступність для розуміння аудиторією; методична доцільність використання літературного твору.

Тема 2. Високі культури Сходу у художній літературі

Близький Схід як колыска стародавніх цивілізацій. Духовно-релігійні традиції Месопотамії. Початок історії людства у найдавнішій літературі Шумеру, Вавилону, Палестини. Епос про Гільгамеша, або поема «Про того, хто бачив усе» та його інтерпретація в науковій літературі і белетристиці. Тема безсмертя й державної влади у розвитку шумеро-аккадської цивілізації. Замаровський В. про внесок шумерів в історію світової цивілізації («Спочатку був Шумер»).

Стародавній Єгипет у художній літературі. Літературне відображення духовної кризи в епоху пірамід: «Повчання для царя Мерікара», «Скарги красномовного селянина», «Розмова того, хто втомився від життя, з душею». Розквіт Середнього царства за правління 12-ї династії у літературі: «Повчання царя Аменемхета», «Історія Сінухета». Нове царство у художньо-літературних образах. Арділа-і-Арділа Р. «Нефертіті, цариця Єгипту». Вандерберг Ф. «Спадкоємиця Ра».

Стародавньоєгипетське суспільство у творах Б. Пруса «Фараон», В. Голдінга «Бог Скорпіон», Г. Р. Хаггарда «Володарка зорі». Правління першої жінки-фараона Хатшепсут у романах

Е. Херинга «Служниця фараонів» та «Ваятель фараона». Життя населення долини Нілу у творах Г. Еберса «Уарда», «Донька фараона», «Сестри». Єгипетські теми в поезії Лесі Українки.

Стародавні єврейські царства у художній літературі. Розквіт єврейської могутності і впливу: «Приповідки царя Соломона». Історичне минуле єврейського народу у повісті С. Цвейга «Похований світильник». Соціокультурні традиції єврейського народу у творі Шолом-Алейхема «Тевьє-молочник». Історичне минуле єврейської держави очима давньоримського письменника та історика Йосифа Флавія у романі Л. Фейхтвангера «Іудейська війна». Єгипетський полон та вихід у дилогії В. І. Крижанівської «Фараон Мернефта» та «Залізний канцлер Стародавнього Єгипту».

Перська держава Ахеменідів: утворення, розквіт та занепад у художній літературі. Зороастризм в Ірані. Релігійне вчення про «господа премудрого» Ахура-мазду за твором Ф. Ніцше «Так казав Заратустра». Релігія давніх аріїв у ведичних текстах. Стародавня Індія в епічних поемах «Махабхарата» й «Рамаяна».

Буддистський період в історії стародавньої Індії в художній літературі. Г. Гессе «Сіддхартха». Релігійно-міфологічні особливості Індії у творчості Калідаси.

Стародавній Китай в художньо-історичних образах. Найдавніші пам'ятники китайської літератури «Книга пісень» і «Книга змін». Історія Китаю до імперії Цін у літописі «Весни та осені». Історичні події та особистості в «Історичних записках» Сима Цяня. «Афоризми» Конфуція як відображення духовної кризи та пошуку релігійно поглибленої етики, віри в людське прагнення до моральності та гуманізму (1. Літопис царів; 2. Книга пісень; 3. Книга обрядів; 4. Книга переказів або книга історії; 5. Книга перемін).

Містичні та монотеїстичні мотиви і відображення найдавнішого світогляду Китаю у давньокитайській «Книзі пісень». Ритуали й правила етикету у «Книзі обрядів» (1. «Чуньцю»; 2. «Шицзін»; 3. «Ліцзі»; 4. «Шуцзін»; 5. «Іцзін»). «Чотирикнижжя» – як відображення основних засад конфуціанства («Судження та бесіди» («Луньюй»), «Менцзи», «Велике вчення» («Дасюе»), «Вчення про середину» або «Рівновага й виваженість» – «Чжун'юн»).

Ідея дао («шляху» у «Даоцзін»). Традиційний Китай у Чотирьох Великих творіннях китайської літератури: «Троєцарство», «Річкові заплави», «Подорож на Захід», «Сон у червоному теремі».

Тема 3. Античний світ та біблійна тематика в художній літературі

Історія Стародавньої Греції в поемах Гомера «Іліада» та «Одісея». Культурно-духовне життя Старогрецької цивілізації. Події Троянської війни та її герої у поемі «Іліада». Гуманістичний пафос твору. Образи троянців і ахейців. Ахілл та Гектор у поемі Гомера. Олімпійські боги та їхнє втручання у перебіг подій. Грецька релігійна культура у поемах Гомера: політеїстична ментальність. Вплив Гомера на ствердження релігійних уявлень греків. Образ грецького божества у поемах Гомера. Естетичні принципи грецького світогляду у творах Гомера.

Ідеали античного полісу в трагедіях Есхіла, Софокла, Еврипіда. Політична боротьба в Афінах в комедіях Аристофана. Ідеальний монарх та ідеальна держава у творах Ксенофонта Афінського. Давньогрецький державний діяч Демосфен в історичному романі С. А. Венгловського. Перикл у художньо-історичних творах.

Історія Стародавнього Риму в художній прозі. Культурно-духовне життя Стародавнього Риму у творах Г. Сенкевича, Л. Фейхтвангера, Г. Еберса. Біблійна тематика у художній літературі. Доля ранніх християн у романі Франсуа Рене де Шатобріана «Мученики». Образ Спартака у творах Р. Джованьолі та В. Яна. Тиберій Клавдій у романі Р. Грейвза «Я, Клавдій». Стародавньоримське суспільство у творі Саймона Терні «Калігула». Образ Калігули у романі А. Камю. Питання про владу та образ Калігули у романі П. Зюскінда «Запах. Історія одного вбивці». Римська імперія Щасливого періоду у творі Г. Еберса «Імператор». Причини кризи і крах римської цивілізації в художній літературі.

Змістовий модуль 2.

Історія Середньовіччя в художньо-літературних образах

Тема 1. Історія європейського Середньовіччя в художній літературі

Раннє Середньовіччя в архаїчних епосах. Соціокультурна парадигма раннього Середньовіччя. Своєрідність світосприйняття людини раннього Середньовіччя у кельтському епосі. Суспільний лад кельтів у сагах Уладського циклу. Ідеал доблесті та моральної досконалості ірландців у сагах про Кухуліна. «Беовульф» як пам'ятка англосаксонської епічної традиції. Опис варварських народів у поемі «Беовульф». Історія гуннської держави у творі

І. Білик «Меч Арея». Література Каролінзького Відродження як історичне джерело, присвячене діяльності Карла Великого. Протистояння язичницької та християнської етики у творах Алкуїна. Протистояння церкви і держави у художніх надбаннях зрілого Середньовіччя. Державотворчі процеси у творах класичного героїчного епосу: «Пісня про нібелунгів», «Пісня про мого Сіда», «Пісня про Роланда». Лицарство як унікальний суспільний інститут у творах героїчного епосу. Зіткнення християнського Заходу з мавро-мусульманським (сарацинським) Сходом у творі «Пісня про Роланда». Хрестові походи у романі П. Коельо «Рукопис, знайдений в Аккрі». Феодальне дворянство Європи у куртуазній літературі доби Середньовіччя. Лицарські цінності у романі «Фламенка» і трактаті «Любовний часослов».

Розвинуте середньовіччя суспільство у лицарських романах античного, бретонського та візантійського циклів: «Роман про Олександра», «Роман про Трою», «Роман про Фіви», «Роман про Енея»; Артурівські романи або романи Круглого столу; анонімні романи про Флуаре та Бланшефлор, про Окассена та Ніколет. Події реальної дійсності у «Тваринному епосі» XIII ст. та образи Іоанна Безземельного і Річарда Левине Серце. Романтизація середньовічної Європи у свідомості європейців Нового часу: готичний роман, історичні мотиви творів романтиків. Англійське середньовіччя у творчості В. Скотта. Іспанське суспільство у творчості Л. де Веги та М. Сервантеса. Історія середньовічної Франції в романах М. Дрюона, В. Гюго, О. Дюма, А. Конан-Дойла, П. Меріме. Хрестові походи у творах Г. Сенкевича, В. Скотта, І. Теккеря. Середньовіччя очима письменників М. Стюарт, Ф. Грегори, Р. Стівенсона, Ф. Шиллера. Реформація, релігійні війни та контрреформація в Європі у художній літературі: твори Ш. де Костера, О. Дюма, П. Меріме. Німецьке пізнє Середньовіччя у творах Г. Еберса «Треда» і «Слово».

Тема 2. Середньовічний світ азійських та африканських суспільств у художньому світогляді

Японська модель Середньовіччя у творах Акутагави Рюноске «Ворота Расьомон», «Ніс», «Муки пекла». Відображення специфіки національного буття і традицій Японії: «У країні водяних» Р. Акутагави та А. Голдена «Мемуари гейші». Щоденникова проза епохи Хейан як відображення життя японського середньовічного суспільства. Сьогунат та система даймьоке у творі Дж. Клавелла «Азійська сага. Сьогун». Особливості східного мислення та

світосприйняття за романами Кадзуо Ішігуро «Художник хиткого світу», Сюсаку Ендо «Самурай», Ейдзі Йосікава «Честь самурая».

Середньовічний Китай у романах Ганьчжун Ло «Троєцарство», Найан Ши «Річкові заплави», Сюецінь Цао «Сон у червоному теремі», Ченьень У «Подорож на Захід», У Цзін-цзи «Неофіційна історія конфуціанців». Відображення своєрідності національного життя та національного характеру китайців у романі «Квіти сливи у золотій вазі, або Цзинь, Пін, Мей». Імперська система у Китаї за романом Анчі Мін «Остання імператриця».

Країни мусульманського світу у художній літературі. Образ Пророка у творі Вольтера «Магомет». Передумови виникнення та причини поширення ісламу за твором П. Куліша «Магомет і Хадиза».

Держава Османідів у художній прозі: П. Загребельний «Роксолана»; О. Шутко «Трилогія про Роксолану», Л. Уоллес «Падіння Царграду». Події російсько-турецької війни у романі Б. Бейнбрідж «Майстер Джорджи».

Змістовий модуль 3.

Історія Нового часу в художній літературі. Становлення та розвиток буржуазного суспільства (друга половина XVII–XIX ст.) у творчій спадщині письменників світу.

Тема 1. Англія XVII–XIX ст. у літературних творах

Англійська буржуазна революція в художній літературі. Причини та передумови революції у романах Ф. Грегорі «Ще одна з роду Белейн», Т. Манна «Зрілі роки короля Генріха IV», Р. Стівенсона «Чорна стріла». Хід революції, її особливості та наслідки у відображенні С. Цвейга («Марія Стюарт»), М. Джордж («Таємниця Марії Стюарт»), Р. Болта «Людина на всі часи».

Тюдорівська революція та образ Т. Кромвелля у романах Г. Мантел «Везить тіла», О. Дюма «Двадцять років потому», Ф. Маррієта «Діти Нового лісу», Т. М. Ріда «Біла рукавичка». Епоха громадянських війн і Славної революції у барочному циклі Н. Стівенсона. Проблема релігії і церкви у романі Х. Мантел «Вовчий зал».

Англійська державна і судова система у творі XVI ст. у творі Марка Твена «Принц і бідняк». Тюдорівська епоха у трилогії Ф. М. Форда «П'ята королева».

Англійське суспільство XVIII–XIX ст. очима П. Акройда («Лондон. Стисла біографія»), Ч. Діккенса («Посмертні записки

Піквікського клубу», «Пригоди Олівера Твіста»), В. Теккеря («Ярмарок марнославства»), Дж. Остен («Гордість та упередження»). Вікторіанська епоха у творах Дж. Голсуорсі «Сага про Форсайтів».

Зовнішня політика Англії XIX ст.: художньо-літературне бачення. Англійська колоніальна політика в Індії та проблема співіснування і взаємодії суспільств у творчості Р. Кіплінга («Книга джунглів», «Друга книга джунглів», «Кім», «Без благословіння церкви», «Децо про себе», «Англо-індійське суспільство», «Ліспет», «За забором», «Повернення Імрея», «Поталанило»), Е. М. Форстера («Поїздка до Індії»), М. М. Кей («Далекі шатри»), С. Рушді («Діти Півночі»), А. Мухерджі («Людина, що підводиться»), С. Моєма (Передмова до Повного зібрання творів).

Експансія Англії та інших західних держав у Китаї у романі Р. Кван «Макова війна». Історія колонізації Австралії у творі К. Гренвіль «Секретна річка».

Тема 2. Історичний образ Франції XVIII–XIX ст. у художній літературі

Велика французька буржуазна революція XVIII ст. у прозі: Ч. Діккенс «Повість про два міста», Л. Фейхтвангер «Лиси у винограднику», О. Дюма «Граф Каліостро, або Жозеф Бальзамо», В. Гюго «93 рік», С. Цвейга «Марія Антуанетта», Х. Мантел «Серце бурі». Художньо-історичні образи діячів революції у творах С. Цвейга («Жозеф Фуше. Портрет політичного діяча»), Е. Орчі («Ліга червоної квітки»), А. Франса («Боги прагнуть»), Л. Фейхтвангера («Мудрість дивака, або Смерть і перевтілення Жан Жака Руссо»).

Наполеонівська Франція в художній літературі. Наполеон Бонапарт у зображенні А. Моруа («Наполеон. Життєпис»), О. Дюма («Наполеон», «Граф Монте-Крісто»), П. Зюскінда («Запах. Історія одного вбивці»). Епоха наполеонівських війн у творах В. Теккеря («Ярмарок марнославства»), О. де Бальзака («Сцени паризького життя»).

Історія Франції від реставрації Бурбонів до початку епохи імперіалізму в художньо-літературних образах: В. Гюго «Знедолені», Жорж Санд («Франсія»), Стендаль («Червоне і чорне»). Французьке суспільство часів Другої імперії у циклі романів Е. Золя «Ругон-Макарри» («Кар'єра Ругонів»). Франко-пруська війна та Паризька Комуна у художніх творах: Г. Флобер

(«Пані Боварі»), А. де Мюссе («Сповідь сина століття»), О. де Бальзак («Гобсек», «Втрачені ілюзії»).

Тема 3. Історія США XVIII–XIX ст. у художніх творах

Війна за незалежність англійських колоній у Північній Америці та утворення Сполучених Штатів у художній літературі: Дж. Ф. Купер «Слідопит, або На берегах Онтаріо», «Шпіон, або Повість про нейтральну територію». Завоювання та освоєння Америки у романі-епопеї Дж. Ф. Купера «Останній з могікан», «Піонери», «Прерія».

«Бостонське чаювання» та війна за незалежність Північної Америки у творах «Облога Бостона» Дж. Ф. Купера та романі «Віргінці» В. Теккерея.

Плантаційне рабство та громадянська війна у США очима письменників: М. Мітчелл («Звіяні вітром»), Ч. Фрейзер («Холодна гора»), Г. Бічер-Стоу («Хатинка дядька Тома»), Д. Лондон («Жага до життя»), Т. М. Рід («Мисливці за скальпами», «Оцеола – вождь сім'янів»), «Вершник без голови»). Рух аболіціоністів та критика рабовласницької політики у творах Г. Д. Торо (есе «Громадянська непокоря»), А. Бірса («Випадок на мосту Совиний потік»), В. Ірвінга («Завоювання Гранади»), Дж. Ф. Купера («Червоний корсар»).

Романи Марка Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна» та «Пригоди Тома Соєра» про реалії американського життя середини XIX ст. і проблему расової дискримінації. Побут і звичаї рабовласницьких сімейств Півдня у творі відомого представника аболіціоністського руху Р. Хілдрета «Раб, або Спогади Арчі Мура». Історико-художній образ А. Лінкольна у романі Дж. Сандерса «Лінкольн у бардо».

Американське суспільство XIX–XX ст. у романі Р. Олдінгтона «Всі люди вороги». Панорама американського життя у «Трилогії бажання» Т. Драйзера. Зовнішня політика США у творі Г. Мелвілла «Мобі Дік, або Білий кит».

Тема 4. Трансформація японського суспільства в епоху Мейдзі у художній прозі Японії.

Японія у романі Нацуме Сосекі «Серце». Протест проти самурайської моралі у творах Морі Огай («Дикий гусак», «Танцівниця») і Сімадзакі Тосана («Порушений заповіт. Сім'яство Абе», «Інцидент у Сакаї», «Остання фраза»). Формування японської експансіоністської політики у новелах Акутагави Рюноске («Павутинка. Вибрані новели») та А. Барікко «Шовк».

«Відкриття» Китаю та перші модернізаційні проекти цинського уряду у художній літературі: П. Бак «Земля», Тун Хуа «Вражаюче на кожному кроці», «Пурпурові серця», Ба Цзінь «Сім'я».

Змістовий модуль 4.

Історія ХХ–початку ХХІ століття у художній прозі

Тема 1. Перша світова війна та міжвоєнний період у художній літературі

Світ напередодні Першої світової війни, причини війни та питання провини у розв'язанні війни у творах Б. Такман («Серпень 1914»), С. Фолкса («Спів птахів»), Е. Юнгера («У сталевих грозах»), В. Фолкнера («Нога»), Ф. М. Форда («Кінець параду»), Т. Манна («Будденброки»). Історія епохи очима «втраченого покоління»: Г. Аполлінер («Каліграми. Вірші миру та війни»), Л. Ф. Селін («Подорож на край ночі»), М. Женева («Під Верденом»). Воєнний досвід французької молоді у романі А. де Монтерлана «Сон».

Нівелювання загальнолюдських цінностей та ідеалів у роки Великої війни у художніх творах Р. Олдінгтона («Смерть героя»), Е. М. Ремарка («На Західному фронті без змін»), Е. Хемінгвея («Прощай, зброе!»). Події війни на території Австро-Угорської імперії у романі Я. Гашека «Пригоди бравого солдата Швейка». Опис битв та подій війни та її соціокультурних наслідків у літературній спадщині А. Гемона («Світ і все, що в ньому є»), М. Макміллан («Війна»), Т. Манна («Смерть у Венеції»), Дж. Беррі («Лагідна війна»), Е. Юнгера («Війна як внутрішнє переживання»), Е. М. Ремарка («Життя у позику», «Тіні в раю», «Чорний обеліск»), А. Барбюса («Вогонь»), Д. Дюпа («Вночі вся кров – чорна»). Фронтіві будні у «Мемуарах піхотного офіцера» З. Сассуна.

Українські письменники про Першу світову війну та її наслідки: Р. Лазурко («На шляхах Європи»), І. Багрянний («Людина біжить над прірвою»), О. Турянський («Поza межами болю»). Відображення війни у «Записках полоненого (пригоди і враження учасника Першої світової війни)» Олекси Кобця.

Історія міжвоєнного часу в художній літературі. Світова економічна криза 1929–1933 років, голод, безробіття, бідність, невдоволення та розчарування населення у творах Т. Драйзера («Америку необхідно рятувати», Дж. Стейнбека («Грона гніву»), Г. Фаллади («Маленька людина, що ж далі?»), Л. Доерті («Сини шахтаря»), Ж. Фревіля («Важкий хліб»). Англійське суспільство

між двома світовими війнами у літописі життя представника старого дворянства (за тетралогією Ф. М. Форда «Кінець параду»). США після Першої світової війни у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі». Фордівська ера» як відображення прагматизму та надмірного споживання американського суспільства 1930-х рр. в антиутопії О. Хакслі «Прекрасний новий світ». Західний світ напередодні Другої світової війни у творах К. Аткинсон («Життя за життям»), В. С. Моема («У левовій шкурі»), Д. Г. Лоуренса («Сини і коханці», «Веселка»).

Е. М. Ремарк про суспільно-психологічну атмосферу в Німеччині між двома світовими війнами («Тріумфальна арка», «Іскра життя»). Питання про владу та образ Гітлера у романі П. Зюскінда «Запахи. Історія одного вбивці». Фашизм в Італії та портрет Б. Муссоліні в історичному есе М. Галло. Тема провини за світові війни, революції, тоталітаризм, фашизм, Голокост, колоніалізм у творі Дж. Літелла «Фурії». Думки і настрої інтелігенції та піднесення націоналістичної ідеології напередодні Другої світової війни у творі Г. Гессе «Гра в бісер».

Соціальні корені фашизму та антифашистська боротьба у творчості європейських прозаїків: Е. М. Ремарк («Полуби ближнього свого»), А. Зегерс («Мертві залишаються молодими»), «Щоденник Анни Франк», М. Зусак («Книжковий грабіжник»), Р. Мерль («Смерть – моє ремесло»), Р. Гарі («Європейське виховання»), Л. Фейхтвангер («Брати Лаутензак»).

Громадянська війна в Іспанії та тема «людини на війні» у романі Е. Хемінгвея «По кому подзвін».

Тоталітарне суспільство у творчості Дж. Орвела («1984», «Колгосп тварин», «Нехай квітне аспідистра»).

Країни Сходу у міжвоєнний період у художній літературі: Іран в епоху реформ Рези-шаха Пехлеві (Севунц Гарегін «Тегеран»); Британська Індія в 1920-х рр. (Е. М. Форстер «Поїздка до Індії»); образ Японії в романах Д. Мітчелла «Літературний привид» та Ішігуро Кадзуро «Залишок дня»; японське суспільство напередодні війни у Тихому океані (А. Голден «Мемуари гейші» та фашизація Японії в оповіданнях «Генерал», «Момотаро», «Життя ідіота», «В країні водянників» Р. Акутагави); вестернізація турецького суспільства в період реформ Ататюрка (Р. Гюнбекін «Корольок – пташка співоча»).

Китай у міжвоєнний період: громадянська війна та японська окупація у творах В. Д. Рендел «Остання троянда Шанхая», М. Тьєн «Не говори, що у нас нічого немає», Лу Сіна «Дикі трави».

Корея під окупацією Японії та особливості «шабельного» режиму у романі Кім Інсук і Кім Суйон «Містер Сонячне світло».

Питання війни і насильства на Близькому Сході та витоки палестинської проблеми у творі Хаддада Юбера «Палестина: опійний мак».

Тема 2. Друга світова війна та повосний світ у художній літературі

Друга світова війна як трагедія і гуманітарна катастрофа у творчості С. Алексієвич («У війни не жіноче обличчя»), Е. М. Ремарка («Тріумфальна арка»), Б. Шлінка («Читець»), Дж. Літелла («Благоволительки»). Реальні події війни у романах Т. Кенеллі «Список Шиндлера», А. Зегерс «Сьомий хрест», Е. М. Ремарка «Іскра життя». Проблема героїзму людей, що потрапили в концтабори, у творах Дж. Стейнбека «Місяць зайшов», К. Воннегута («Бойня №5, або Дитячий хрестовий похід»). Доля австралійських військовополонених у романі Р. Фленагана «Вузька стежка на далеку Північ».

Сутність війни, фашизму та гуманізму як приводу до толерантності у дзеркалі творчості Г. Белля («Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...») та А. Камю («Чума»).

Франція під німецькою окупацією у романах Кулін Айше «Останній потяг до Стамбула» та Ч. Белфора «Паризький архітектор». Вплив війни на психологію людини, її переживання та надії очима І. Шоу («Молоді леви») і К. Шредера («Щоденник німецького солдата»).

Історія виживання, стійкості та звільнення під час Другої світової війни за твором Л. Гілленбранд «Незламний». Тихоокеанський театр воєнних дій у художній літературі: Л. Гілленбранд («Незламний»); Дж. Ллойд («Містер Піп»). Ядерне бомбардування Хіросіми у творі Дж. Герсі «Хіросіма». Події Другої світової війни та психологія людини воєнного часу очима Ф. Саган («Стомлений війною», «Риб'яча кров»).

Вузлові питання повоєнної політичної історії у творах Г. Гріна («Капітан і ворог», «Монсеньйор Кіхот»).

Широке полотно світу від початку ХХ століття до подій після Другої світової війни у творчій спадщині Е. Бьорджеса («Залізо, іржаве залізо»): критика сучасного світу, націоналізму та шляху до

справедливості. Проблема свободи – як особистої, так і суспільної, – у творах Дж. Фаулза («Жінка французького лейтенанта», «Маг» («Волхв»)).

«Холодна війна» очима сучасних зарубіжних письменників. Деталі та наслідки «холодної війни», її головні герої та впливові лідери у творах Л. Ріса («За лаштунками війни»), Г. Макмастера («Поля битв»), Б. Макінтайра («Шпигун і зрадник»). Проблема «полівіння» французького суспільства 1970-х–1990-х рр. у серії романів М. Галло «Людська машинерія».

Англійське суспільство у повоєнний час за романом К. Ішігуро «Залишок дня». Життя «середнього класу» Великобританії у творах Б. Бейнбрідж («Кравчиня», «Солодкий Боб», «Штрафний тайм»).

«Середня Америка» у творчості Дж. Апдайка. «Бананові республіки» у творах Г. Г. Маркеса. Проблема расизму та самоідентифікації афроамериканського населення в США у романі Пола Бейті «Запроданець».

Сучасний Схід очима письменників. Міжконфесійні протиріччя та кастове насилля в Індії у романі Арундаті Рой «Бог дрібниць». Новітня історія Китаю очима сучасних письменників. Проблема релігійності та секуляризму у Турецькій Республіці (за романом А. Перкер «Суфле»). Реалії Південної Кореї у творах Ф. Аренса («Людина з Сеула») та Хван Соґьон («Парідегі»). Відображення «культурної революції» у Китаї та боротьби за владу «банди чотирьох» у творах Лю Цисіня («Проблема трьох тіл»), М. Тьен («Не говори, що у нас нічого немає») та А. Нотомб («Любовний саботаж»). Становище китайської інтелігенції за часів «культурної революції» очима Де Сіжі («Бальзак і кравчиня-китайночка»).

Доля іммігрантів із мусульманського світу на Заході у романі М. Турньє «Золота крапля». Причини, прояви та наслідки ісламістського тероризму за романом М. Вельбека «Платформа» та у творчості С. Рушді («Сатанинські вірші», «Клоун Шалімар»).

Відображення у художній літературі сучасних тенденцій, проблем та інтересів суспільства: Харукі Муракамі («1Q84», «Кафка на пляжі», «Норвезький ліс»), Е. Ферранте («Генеза»), Т. Роббінс («Вілла Інкоґніто»), Дж. Гаррісон («Гей, на Захід!»), Айн Ренд («Атлант розправив плечі»). Молоде покоління у творах П. Коельо «Паломництво» та «Алхімік».

Критика сучасного суспільства споживання та проєкт ідеального утопічного суспільства з тоталітарними

антидемократичними тенденціями у романі М. Вельбека «Елементарні частки». М. Вельбек про сучасну людину Заходу та Сходу («Платформа»). Образ мультикультурної людини у постколоніальній літературі (С. Рушді, Х. Курейші, В. Найпол).

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	у тому числі:				у тому числі:			
	Лекції	Семинарські / практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Лекції	Семинарські / практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота
ЗМ 1. Вступ до курсу. Предмет, мета, основні завдання та особливості курсу «Всесвітня історія в художніх образах»								
Тема 1. Вступ до курсу	1	–	–	6	1	–	–	8
Тема 2. Високі культури Сходу у художній літературі	1	2	–	6	1	2	–	8
Тема 3. Античний світ та біблійна тематика в художній літературі	2	4	–	8	–	–	–	10
Разом за ЗМ 1	4	6		20	2	2	–	26
ЗМ 2. Історія епохи Середньовіччя в художньо-літературних образах								
Тема 1. Історія європейського Середньовіччя в художній літературі	2	4	–	8	1	2	–	10

літературі								
Тема 2. Середньовічний світ азійських та африканських суспільств у художньому світогляді.	2	–	–	8	1	–	–	12
Разом за ЗМ 2	4	4	–	16	2	2		22
ЗМ 3. Історія Нового часу в художній літературі. Становлення та розвиток буржуазного суспільства (друга половина XVII–XIX ст.) у творчій спадщині письменників світу								
Тема 1. Англія XVII–XIX ст. у літературних творах	2	2	–	6	1	–	–	10
Тема 2. Історія США XVIII–XIX ст. у художніх творах	2	2	–	6	–	–	–	10
Тема 3. Трансформація японського суспільства в епоху Мейдзі у художній прозі Японії	2	2	–	6	–	–	–	10
Тема 4. Трансформація японського суспільства в епоху Мейдзі у художній прозі Японії	2	–	–	6	–	–	–	10
Разом за ЗМ 3	8	6	–	24	1	–	–	40
ЗМ 4. Історія XX–початку XXI століття у художній прозі								
Тема 1. Перша світова війна та міжвоєнний	2	2	–	10	1	–	–	10

період у художній літературі.								
Тема 2. Друга світова війна та повоєнний світ у художній літературі.	2	2	–	10	–	2	–	10
Разом за ЗМ 4	4	4	–	20	1	2		20
Разом	20	20	–	80	6	6	–	108

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	<i>Не передбачено навчальним планом</i>	–	–

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Високі культури Сходу у художній літературі	2	2
2	Античний світ та біблійна тематика в художній літературі	4	–
3	Історія європейського Середньовіччя в художньо-літературних образах	4	–
4	Англія XVII-XIX ст. у літературних творах	2	2
5	Історичний образ Франції XVIII-XIX ст. у художній літературі	2	–
6	Історія США XVIII-XIX ст. у художніх творах	2	–
7	Перша світова війна та міжвоєнний період у художній літературі	2	–

	літературі		
8	Друга світова війна та повоєнний світ у художній літературі	2	2
Разом годин за семестр		20	6

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	<i>Не передбачено навчальним планом</i>	–	–

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Змістовний модуль 1. Вступ до курсу. Предмет, мета, основні завдання та особливості курсу. Історія Стародавнього світу в художньо-історичних образах.			
1	Вступ до курсу. Теоретичне обґрунтування методичної системи використання художньої літератури як засобу самостійного вдосконалення магістрантами знань з історії.	6	8
2	Високі культури Сходу у художній літературі	6	8
3	Античний світ та біблійна тематика в художній літературі	8	10
Разом за ЗМ 1		20	26
Змістовний модуль 2. Історія Середньовіччя в художньо-літературних образах			
4	Історія європейського Середньовіччя в художній літературі	8	10

5	Середньовічний світ азійських та африканських суспільств у художньому світогляді	8	12
Разом за ЗМ 2		16	22
Змістовний модуль 3. Історія Нового часу в художній літературі. Становлення та розвиток буржуазного суспільства (друга половина XVII–XIX ст.) у творчій спадщині письменників світу			
6	Англія XVII-XIX ст. у літературних творах	6	10
7	Історичний образ Франції XVIII-XIX ст. у художній літературі	6	10
8	Історія США XVIII-XIX ст. у художніх творах	6	10
9	Трансформація японського суспільства в епоху Мейдзі у художній прозі	6	10
Разом за ЗМ 3		24	40
Змістовний модуль 4. Історія XX–початку XXI століття у художній прозі			
10	Перша світова війна та міжвоєнний період у художній літературі	10	10
11	Друга світова війна та повоєнний світ у художній літературі	10	10
Разом за ЗМ 4		20	20
Разом годин за семестр		80	108

Форми поточного та підсумкового контролю

Усні відповіді на практичних заняттях, тести (тематичні, модульні, підсумкові), письмова самостійна робота, реферати та реферативні повідомлення, залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
Залік I семестр

Розподіл балів (за максимальними значеннями) та послідовність їхнього накопичення за результатами аудиторної, самостійної роботи та модульного контролю														Сума	
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2			Змістовний модуль 3					Змістовний модуль 4			
T1	T2	T3	МКР1	T4	T5	МКР2	T6	T7	T8	T9	МКР3	T10	T11	МКР3	
4	5	5	12	4	5	12	5	5	5	4	12	5	5	12	100

Шкала оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності за 100-бальною шкалою	Форма семестрового контролю <i>залік</i>
	Значення оцінки
90-100	Зараховано
75-89	
60-74	
35-59	
0-34	Не зараховано

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення та ін.

Опорні конспекти лекцій, навчально-методичний комплекс дисципліни, політичні карти, атласи, ілюстративні матеріали, бібліотечні фонди, Інтернет-ресурси.

СИЛАБУС

Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014.03 Середня освіта (Історія)
Предметна спеціальність	-
Освітня програма	Середня освіта (Історія)
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Статус освітнього компонента	Вибірковий освітній компонент циклу професійної підготовки
Період викладання	2 рік 3 семестр
Форма навчання	Денна/заочна
Мова навчання	українська
Кредити ЄКТС / загальна кількість годин	4 кредити/120 годин
Формат освітнього компонента	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальна робота, консультації, реферати, презентації, модульна контрольна робота
Форма контролю	залік
Матеріальн о-технічне забезпеченн я	
Сторінка ОК	

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ		
	Лекції	Практичні
ПІБ	Порох Наталія Василівна	Порох Наталія Василівна
Науковий ступінь	кандидат історичних наук	кандидат історичних наук
Вчене звання	доцент	доцент
Профайл	http://historic.pnpu.edu.ua/index.php/besedina/	http://historic.pnpu.edu.ua/index.php/besedina/
E-mail	fhg.besedina@gsuite.pnpu.edu.ua	fhg.besedina@gsuite.pnpu.edu.ua
Консультації	Щовівторка 14:40–16:00	Щовівторка 14:40–16:00
АНОТАЦІЯ ДО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА		
Короткий опис, особливості, переваги	<p>Вивчення всесвітньої історії насамперед пов'язане із формуванням знань про найважливіші події та явища світового історичного процесу. Велике значення при цьому має використання додаткових матеріалів, як, наприклад, історичних джерел (спогади, мемуари, офіційні документи, переписка світових лідерів тощо). Якщо аналіз історичних джерел допомагає ґрунтовно розкрити сутність тих чи інших явищ і подій, то використання творів художньої літератури сприяє створенню емоційного сприйняття історії та формуванню цілісних уявлень про вивчену епоху, оскільки саме художній образ допомагає всебічно реконструювати події, історичні типи поведінки, мислення, з'ясувати внутрішню правду про епоху, що вивчається. Запропонований навчальний курс присвячений вивченню актуальних проблем всесвітньої історії у світовій художній літературі.</p>	
Мета	<p>сформувати у магістрантів-істориків навички аналітичного читання історико-художньої літератури як важливого засобу підвищення педагогічної майстерності та виховання патріотичних почуттів, естетичних і моральних цінностей.</p>	
Передреквізити	<p>«Історія традиційного суспільства», «Історія стародавнього Сходу», «Історія стародавньої Греції»</p>	

	та Риму», «Історія слов'янських народів», «Історія середніх віків», «Західний світ у ранній Новий час», «Нова історія світу», «Новітня історія світу», «Історія країн Азії та Африки».
Постреквізити	–
Загальні компетентності, якими повинен оволодіти здобувач після завершення вивчення освітнього компонента	<p>ЗК 1. Критичність і самокритичність. Здатність формувати задачу, для її рішення використовувати потрібну інформацію та методологію для досягнення обґрунтованого висновку.</p> <p>ЗК 4. Працювати самостійно, розробляти стратегії та керувати часом. Здатність скеровувати зусилля, поєднуючи результати різних досліджень та аналізу, представляти результат своєчасно.</p> <p>ЗК 8. Здатність використовувати інструментарій гуманітарних наук в освітньо-науковому процесі середньої школи. Знання ресурсів, доступних для проведення історико-педагогічних досліджень.</p>
Фахові компетентності, якими повинен оволодіти здобувач після завершення вивчення освітнього компонента	<p>ФК 1. Розуміння основних історичних процесів, знання подій минулого та орієнтація на інноваційні зміни в методиці їх вивчення у старшій школі.</p> <p>ФК 2. Здатність до самостійного пошуку, аналізу, систематизації й інтерпретації різних джерел (електронних, письмових, усних тощо) історії України та всесвітньої історії; спроможність до критичного аналізу тенденційної інформації, тлумачення її необ'єктивності.</p> <p>ФК 8. Здатність до комунікативної взаємодії з учасниками освітнього процесу (дітьми, батьками, колегами), враховуючи їхні індивідуальні особливості, на засадах поваги, тактовності, толерантності та принципах педагогічної етики демократичного вчителя; до педагогічного передбачення можливих ускладнень у внутрішньо-колективних відносинах.</p> <p>ФК 9. Здатність використовувати професійну і предметну термінологію та форми її вираження в усній та письмовій формах українською мовою.</p> <p>ФК 12. Здатність розуміти структуру, аксіологічний контент та історичну роль Західної цивілізації,</p>

	аналізувати джерела сучасного європоцентризму.
Результати навчання (ПРН – для обов'язкових освітніх компонентів, РНД – для вибіркових освітніх компонентів)	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:</p> <ul style="list-style-type: none"> - володіти базовим понятійним апаратом; - знати основні художні твори історичної спрямованості та володіти принципами відбору художньої літератури і методики її використання при викладанні історії; - знати зміст найбільш знакових художніх творів історичної тематики; - розуміти історичний контекст та особливості написання тих чи інших творів і специфіку авторського погляду; - визначати найважливіші дати, події і найвидатніших діячів всесвітньої історії; - використовувати матеріал творів художньої літератури, як ефективний засіб відтворення історичної обстановки і колориту епохи; - складати влучні характеристики, деталі побуту, яскраві факти і опис вигляду людей минулого; - володіти методикою використання просторових цитат описового або розповідного характеру з історико-художніх творів; - здійснювати порівняльний аналіз фактів та подій, описаних у художньому творі, з історичними фактами та подіями, відомими з базових фахових курсів.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика відвідуваності та наявності у студента необхідних нормативно-правових джерел комунікації з викладачем та користування електронними девайсами, дотримання вимог етичного кодексу студента та академічної доброчесності (складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб. Не допускати запізнь на пари та пропуски занять. Студент повинен виконати в кожному змістовному модулі самостійну роботу та три модульні контрольні роботи. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацювати впродовж двох тижнів після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальний графік навчання).

Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму. Особливість проведення навчальних занять-активне використання інформаційного простору ЗМІ щодо сучасних політичних процесів у світі, формування власного, науково-обґрунтованого бачення специфіки розвитку країн Сходу та Заходу, їх ролі в сучасному світі.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Проблемно-орієнтоване навчання проводиться низкою методів. За джерелами передачі й характером сприйняття інформації: лекції, практичні заняття, бесіди-повідомлення (словесні методи); демонстрування, самостійне спостереження (наочні методи); практичні роботи, дослідні роботи (практичні методи). За основними дидактичними завданнями: методи оволодіння знаннями, формування вмінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок. За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу.

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Методи контролю	Усне опитування (експрес-опитування), тести, презентації, написання есе, модульний контроль, підсумковий контроль у формі заліку.	
Критерії оцінювання аудиторної роботи	5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; правильно розв'язані усі тестові завдання.
	4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при розкритті деяких питань не вистачає глибини та

	аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності. Правильно вирішені більшість тестових завдань.
3	Загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішено половину текстових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає його під усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішені меншість письмових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішені окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішені всі тестові завдання.
Доповнення до виступу:	
2	Отримують студенти, які чітко володіють матеріалом, чітко визначали його зміст, зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

	1	Отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.
Критерії оцінювання самостійної роботи (ИДЗ – за наявності)	За виконану самостійну роботу студенти можуть набрати максимально 10 балів. Критерієм оцінки самостійної роботи є наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту есе із сучасними світовими реаліями (практичними та теоретичними); наявність висновку й посилань на літературу і джерела.	
	5	Робота виконана на високому теоретичному рівні, містить аналіз проблеми і добре обгрунтовану авторську позицію.
	4	Має незначні недоліки з питань самостійної роботи, авторська позиція обгрунтована не досить послідовно.
	3	Не містить критичного аналізу, поверхнево висвітлена проблематика.
	2	Робота має компілятивний характер, наявні помилки в її оформленні.
	1	В роботі відсутня авторська позиція.
	0	Плагіат, несамостійно виконана робота.
Критерії оцінювання модульних контрольних робіт	Максимальна кількість балів, що може отримати студент/ка за МКР - 15 балів.	
	15	Правильно розв'язане завдання; чітко визначено понятійно-термінологічний апарат.
	10	Правильна вичерпна відповідь на поставлене запитання, високі знання понятійного апарату і літературних джерел, аргументовані власні думки та ставлення до відповідної категорії.
	5	В цілому достатня відповідь на поставлене запитання, але відсутня переконлива аргументація відповіді, помилки у використанні понятійного апарату, недостатнє знання літературних джерел.

	0	Неправильна відповідь на запитання, незадовільне знання понятійного апарату і літератури. Робота містить плагіат.
Критерії оцінювання екзамену	<i>(за наявності)</i>	
Шкала оцінювання успішності студентів	Сума балів, накопичених студентом у процесі вивчення освітнього компонента	Рівень досягнення студентом запланованих результатів навчання з освітнього компонента
	90-100	Студент має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
	89-75	Студент правильно відтворює навчальний матеріал, має базові теоретичні знання з дисципліни, вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, демонструє достатній рівень досягнень за запланованими результатами, вільно викладає фактичний матеріал, знає сутність предметної області

		навчальної дисципліни, але не достатньо чітко аргументує, пояснює, обґрунтовує, аналізує, інтерпретує основні положення програмного матеріалу.
	60-74	Студент демонструє задовільний рівень досягнень за запланованими результатами, а саме: демонструє достатній рівень сформованості професійних компетенцій; відтворює зміст теми, наводячи приклади; відтворює зміст явищ і процесів не розкриваючи їх суті; відповідає на поставленні запитання, допускаючи один-два незначні порушення логіки та послідовності міркувань, які виправляє після зауваження викладача; не виявляє зв'язки між елементами відтвореного матеріалу чи невдало ілюструє його власними прикладами.
	34-59	Студент слабо орієнтується у категоріальному апараті навчальної дисципліни, у її структурі.
	0-35	Повне незрозуміння сутності і структури програмного матеріалу

ДИДАКТИЧНА КАРТА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Форми організації навчальної діяльності	Лекції		Практичні / семінарські заняття		Лабораторні заняття		Самостійна робота		Оцінювання (к-сть балів)
	К-ть годин (денна)	К-ть годин (заочна)	К-ть годин (денна)	К-ть годин (заочна)	К-ть годин (денна)	К-ть годин (заочна)	К-ть годин (денна)	К-ть годин (заочна)	
Змістовий модуль 1									
Тема 1.1.	1	1	–	–	–	–	6	8	4
Тема 1.2.	1	1	2	2	–	–	6	8	5
Тема 1.3.	2	–	4	–	–	–	8	10	5
Модульна контрольна робота 1									12
Змістовий модуль 2									
Тема 2.1.	2	1	4	2	–	–	8	10	4
Тема 2.2.	2	1	–	–	–	–	8	12	5
Модульна контрольна робота 2									12
Змістовий модуль 3									
Тема 3.1.	2	1	2	–	–	–	6	10	5
Тема 3.2.	2	–	2	–	–	–	6	10	5
Тема 3.3.	2	–	2	–	–	–	6	10	5
Тема 3.4.	2	–	–	–	–	–	6	10	4
Модульна контрольна робота 3									12
Змістовий модуль 4									
Тема 4.1.	2	1	2	–	–	–	10	10	5
Тема 4.2.	2	–	2	2	–	–	10	10	5
Модульна контрольна робота 4									12

Всього (к-сть год)	20	6	20	6	–	–	80	108	
Розподіл балів	Аудиторна та самостійна робота							40/	80
								12/	108
Усього балів								100	
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ									
Основні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акройд П. Лондон. Стисла біографія. К.: КМ-БУКС, 2021. 664 с. 2. Грегори Ф. Ще одна з роду Болейн. Перекл. з англ. І. Ю. Шагова. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2021. 640 с. 3. Джованьйолі Р. Спартак. Перекл. з італ. І.Л. Базилянська. Харків: Школа, 2008. 464 с. 4. Загребельний П. А. Роксолана. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2013. 800 с. 5. Зінгер І. Б. Раб. Шоша. Перекл. з їдишу Я. М. Стріха. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2020. 512 с. 6. Клавелл Дж. Азійська сага. Сьогун. Харків: Vivat, 2020. 7. Манн Г. Літа зрілості короля Генріха IV. Перекл. з нім. Ю. Я. Лісняк. К.: Дніпро, 1985. 748 с. 8. Манн Г. Молоді літа короля Генріха IV. Перекл. з нім. Ю. Я. Лісняк. К.: Дніпро, 1975. 591 с. 9. Мерль Р. Ж. Ж. Смерть – моє ремесло. Перекл. з франц. С. П. Пінчук та І. Бабинчук. К.: Радянський письменник, 1963. 272 с. 10. Прус Б. Фараон. К.: Видавництво при Київському державному університеті об'єднання «Вища школа», 1982. 567 с. 11. Ремарк Е. М. На Західному фронті без змін. Перекл. з нім. К. Гловацька. Харків: Книжковий клуб «Клуб 								

	<p>Сімейного Дозвілля», 2018. 240 с.</p> <p>12. Сенкевич Г. І. Quo Vadis. Камо грядеши. Перел. з польс. В. С. Бойко. Харків: Фоліо, 2017. 512 с.</p> <p>13. Сенкевич Г. І. Хрестоносці. Перекл. з польс. Є. П. Литвиненко. К.: Видавництво Жупанського, 2020. 752 с.</p> <p>14. Скотт В. Айвенго. Перекл. з англ. М. Головка. К.: Знання, 2020. 511 с.</p> <p>15. Скотт В. Квентін Дорвард. Перекл. з англ. А. Білецький. К.: Наш формат, 2015. 504 с.</p> <p>16. Стівенсон Р. Л. Чорна стріла. Перекл. з англ. М. А. Дмитренко. К.: КМ-БУКС, 2017. 280 с.</p> <p>17. Фейхтвангер Л. Юдейська війна. Перекл. з нім. І. Маненко. Харків: Фоліо, 2020. 448 с.</p> <p>18. Ян В. Г. Чингісхан. Перекл. з рос. А. І. Шиян. К.: Веселка, 1991. 334 с.</p>
Додаткові	<p>1. Антична література. Греція. Рим: хрестоматія. К.: Центр навч. літератури, 2006. 864 с.</p> <p>2. Беседіна (Порох) Н. В. Аристократична культура Японії епохи Хейан. Історична пам'ять. 2015. Випуск 33. С. 107-115.</p> <p>3. Беседіна (Порох) Н.В. Естетична домінанта в культурі епохи Хейан. Актуальні питання всесвітньої історії та методика їх викладання: Збірник наук. пр. за матер. доп. і повід. Восьмого Всеукр. наук.-практ. семінару (28-29 березня 2013 року). Полтава: ПНПУ імені В.Г.Короленка, 2013. С. 156-165.</p> <p>4. Беседіна (Порох) Н.В. Японське просвітництво – важлива передумова реформ Мейдзі. Історична пам'ять. 2014. Випуск 30-31. С. 146-154.</p>

5. Беседіна (Порох) Н.В. «Турецька тема» у європейській суспільно-політичній думці епохи Реформації. Історична пам'ять. 2017. №36. С. 104-114.
6. Беседіна (Порох) Н.В. Крах традиційної державності у Китаї та його наслідки (за спогадами Пу І). Духовні, політичні та освітні практики в соціально-культурному розвитку людства: зб. наук. пр. за матер. доп. і повідомл. дванадцятого Всеукр. науково-практ. семінару з міжнар. участю «Актуальні питання всесвітньої історії та методика їх викладання, 25-26 березня 2021 року. Полтава: ІВЦ, 2021. С. 139-151.
7. Друга світова війна у дзеркалі літератури: твори Г. Белля «Подорожній, коли ти придеш у Спа...» та А.Камю «Чума». <https://vseosvita.ua>
8. Затонський Д. Зарубіжна проза другої половини ХХ сторіччя. К., 2002.
9. Комаров Ю., Мисян В. Історія епохи очима людини. К.: Генеза, 2004.
10. Кучеренко Д. Букерівські лауреати, яких у нас видали. Друг читача. 2016. URL: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/review/43635/
11. Мегела І. Історія давньогрецької літератури. Миколаїв: Основа, 2009. 276 с.
12. Миропольська Н.Є. Художня культура світу: Європейський культурний регіон: навч. посібник для загальноосвіт. навч. закл. України. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
13. Мілованова В.В. Сучасна зарубіжна

	<p>література (кінець XX – початок XXI століття): навч. посібник. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2013. 2-ге вид., випр. і доп. 172 с.</p> <ol style="list-style-type: none"> 14. Могорита В.М. Використання фрагментів художньої літератури на уроках історії. Історія і суспільствознавство. 2011. №3. С.29-33. 15. Огнєва О. Д. Східні стежки Лесі Українки. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008. 239 с. 16. Павленко Ю. Історія світової цивілізації: соціокультурний розвиток людства. К., 2000. 17. Папуша І.В. Modus orientalis: Індійська література в рецепції Івана Франка. Тернопіль, 2000. 187 с. 18. Порох Н.В. «Заклик до навчання» Фукудзави Юкіті й установа мейдзійської системи освіти. Дидаскал. 2022. №23. С. 118-121 19. Стародавній Єгипет у художній літературі. Бібліотека ЖДУ імені Івана Франка, 2015. 20. Шутов Д. Застосування художніх творів на уроках історії як засіб формування компетенції вчителя історії. Імідж сучасного педагога. 2019. №3(186). С.81-84.
Електронні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Електронна наукова бібліотека Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України». URL: https://elibrary.ivinas.gov.ua 2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: http://www.nbuv.gov.ua/ 3. Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. П. Котляревського: http://www.library.pl.ua/

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ (РЕКОМЕНДАЦІЇ) до проведення практичних занять та виконання самостійної роботи

Загальні рекомендації до всіх практичних занять

Проведення практичних занять планується за такою схемою: магістранти зачитують підготовлені цитати з прочитаних історико-художніх творів, коментують кожен цитату, порівнюючи факти і події, описані у художніх творах з історичними фактами і подіями, вивченими ними у результаті опанування історичними навчальними дисциплінами на попередніх курсах.

Враховуючи цінність художньої літератури як джерела, магістранти повинні показати здатність художніх творів відображати зміст описаного часу та реконструкцію певних історичних типів поведінки, мислення, сприйняття реальності. При підготовці виступу на практичному занятті необхідно підібрати ті фрагменти творів, у яких влучно і переконливо відображені історичні образи, подаються яскраві характеристики і колорит тієї чи іншої епохи, описуються деталі побуту і повсякденного життя. Основну увагу слід приділити розгляду таких питань: образи актуальних історичних подій, сюжетів всесвітньої історії; портрети відомих історичних діячів у світовій художній літературі.

Важливою складовою роботи магістрантів на практичних заняттях є підготовка ними методичної системи використання художньої літератури на уроках всесвітньої історії у школі та розробки методичних рекомендацій щодо використання художніх творів у курсі всесвітньої історії за програмою середньої загальноосвітньої школи.

Практичне заняття №1

Тема: Високі культури Сходу у художній літературі (2 год)

Мета: відтворити епоху Високих культур Сходу через призму художньої літератури.

План заняття:

1. Духовно-релігійні традиції Месопотамії у художній літературі «Епос про Гільгамеш».
2. Стародавній Єгипет у художніх творах.
3. Історія стародавньої Індії в художньому образі.

4. Стародавній Китай у художній літературі.

Завдання для самостійної роботи:

підготувати методичні рекомендації до теми «Стародавній Єгипет у творах сучасних письменників на уроці історії».

Інформаційні ресурси:

1. Арділа-і-Арділа Р. Нефертіті, цариця Єгипту. К.: Молодь, 1972. 242 с.
2. Вандерберг Ф. Намісниця Ра. Х.: КСД, 2017.
3. Гільгамеш. Перекл., комент. С. Кіндзерявого-Пастухіва. *Вісник Академії Наук України*. 1992. №1. С. 71-72.
4. Гуцуляк О.Б. Пошуки заповітного царства: Міф-текст-реальність. Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2007. 340 с.
5. Еберс Г. Клеопатра. Уарда. К.: Основа, 2005.
6. Замаровський В. Спочатку був Шумер. К.: Веселка, 1983.
7. Картина світу, її визначення та ознаки. URL: <https://stud.com.ua>
8. Крижанівська В.І. Єгипетська дилогія. К.: Основа, 2010.
9. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу: Курс лекцій. К.: Либідь, 1996.
10. Ло Ганьжун. Троєцарствіє. К.: Знання, 2009.
11. Махфуз Н. Війна у Фівах. К.: Знання, 2016.
12. Махфуз Н. Мудрість Хеопса. К.: Знання, 2007.
13. Міф і легенда у загальнокультурному просторі: монографія; А.С. Нямцу, І.В. Фоміна. Чернівці: ЧНУ, 2010. 256 с.
14. Найдавніша література Шумеру. Вавилону. Палестини. К.:Фоліо, 2016. 448 с.
15. Обермайер З. Під знаком змії. Клеопатра. К.: Основа, 2012.
16. Обермайер З. Храм фараона. К.: Основа, 2012.
17. Оповідки Давнього Китаю: збірник. Пер. з кит. І. Зуєв та О. Лишега; вступ. слово Г. Хорошилова. К.: Дніпро, 1990. 142 с.
18. Прус Б. Фараон. Х.: КСД, 2018.
19. Сіддхартха Гаутама (Будда). Цитати і афоризми. URL: https://citaty.info/mansiddhartha_gautama_budda
20. Сміт В. Божество річки. Х.: КСД, 2016.
21. Стародавній Єгипет у художній літературі. Житомир: Бібліотека ЖДУ імені Івана Франка, 2015.
22. У Цзін-Цзи. Неофіційна історія конфуціанців. К.: Основи, 2015.
23. У Ченьень. Подорож на захід. К.: Основи, 2015.

24. Українська асоціація китаєзнавців. URL: <https://sinologist.com.ua>
25. Фейхтвангер Л. Іудейська війна: історичне минуле єврейської держави очима давньоримського письменника та історика Йосифа Флавія. Х.: Фоліо, 2020. 448 с.
26. Хаггард Г.Р. Володарка Зорі. К.: Знання, 2019.
27. Херинг Е. Ваятель фараона. Служниця фараонів. К.: Знання, 2019.
28. Хрестоматія китайської літератури (від найдавніших часів до III ст. до н.е.). К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 256 с.
29. Цао Сюецінь. Сон у червоному теремі. К.: Знання, 2019.
30. Ши Найан. Річкові заплави. Х.: Фоліо, 2020.
31. Шутов Д. Застосування художніх творів на уроках історії як засіб формування компетенції вчителя історії. *Імідж сучасного педагога*. 2019. №3(186). С. 81-84.
32. Щербаков Я. Містичні і монотеїстичні мотиви і відображення найдавнішого світогляду Китаю у давньокитайській «Книзі пісень». *Синopsis: текст, контекст, медіа*. 2018. №4(24). С. 10-22.

Практичне заняття №2

Тема: Історія Античного світу та біблійна тематика в художній літературі
(4 год)

Мета: розглянути події та персоналії античної історії у світовій художній літературі.

План заняття:

1. Історія Стародавньої Греції в поемах Гомера «Іліада» та «Одісея».
2. Ідеали античного полісу в трагедіях Есхіла, Софокла, Евріпіда.
3. Політична боротьба в Афінах в комедіях Арістофана.
4. Образ Нерона у художній прозі.
5. Біблійна тематика в художній літературі.

Завдання для самостійної роботи:

«Екуменічний соціум у художній літературі»; «Класичний поліс та еліністична монархія в історико-художніх образах»; «Стереотипи

мислення: Римської республіки та Римської імперії очима письменників».

Інформаційні ресурси:

1. Антична література. Греція. Рим: хрестоматія. Упоряд.: Т.В. Михед, Ю.В. Якубіна. К.: Центр навч. літератури, 2006. 864 с.
2. Арістофан. Комедії. Х.: Фоліо, 2021.
3. Білик І. Меч Арея. К.: ФОП Стебеляк, 2016. 408 с.
4. Бульвер-Літтон Е. Останні дні Помпеї. К.: ФОП Стебеляк, 2014.
5. Вільям Дж. Август. Х.: Фоліо, 2019.
6. Гарріс Р. Помпеї. К.: ФОП Стебеляк, 2015.
7. Гомер. Іліада. Одісея. Х.: Фоліо, 2021.
8. Грейвз Р. Я, Клавдій. К.: Основи, 2008.
9. Давньогрецька трагедія: збірник. Перекл. із старогрецької Б. Таяна. К.: Дніпро, 1981. 232 с.
10. Джованьйолі Р. Спартак. К.: Веселка, 2007. 400 с.
11. Джордж М. Мемуари Клеопатри. К.: Знання, 2010.
12. Догерті Г. Легіонер. К.: Знання, 2015.
13. Еверс Г. Імператор. К.: Знання, 2017.
14. Еврипід. Трагедії. Х.: Фоліо, 2020.
15. Есхіл. К.: Основа, 2000.
16. Кравчук О. Нерон. К.: Основа, 2009.
17. Ліндсей Д. Ганнібал. Х.: КСД, 2020.
18. Манн Т. Йосиф і його брати. Х.: КСД, 2019.
19. Маршалл Е. Олександр Македонський. Переможець. К.: Знання, 2017.
20. Мегела І. Історія давньогрецької літератури. Курс лекцій. К.: Основи, 2010. 528 с.
21. Мегела І. Історія Римської літератури. Миколаїв, 2009. 276 с.
22. Обермайер З. Калігула. . К.: Веселка, 2002.
23. Рено М. Остання чаша. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2009.
24. Рено М. Тезей. . К.: ФОП Стебеляк, 2014.
25. Саймон Т. Калігула. Х.: Фабула, 2019. 448 с.
26. Сенкевич Г. Куди йдеш? К.: Наш формат, 2022. 564 с.
27. Софокл. Трагедії. Х.: Фоліо, 2020.
28. Фейхтвангер Л. Іудейська війна. Х.: Фоліо, 2020. 448 с.
29. Фейхтвангер Л. Лже-Нерон. К.: Знання, 2019.
30. Шекспір В. Антоній і Клеопатра. Л.: Піраміда, 2013. 188 с.

Практичне заняття №3–4

Тема: Історія європейського Середньовіччя в художньо-літературних образах

(4 год)

Мета: сформувати яскраві образні уявлення про епоху європейського Середньовіччя.

План заняття:

1. Англійське середньовіччя у художній літературі.
2. Іспанське суспільство у творчості Л. де Вега та М. Сервантеса.
3. Історія середньовічної Франції у художній літературі.
4. Становлення французького абсолютизму та релігійні війни очима письменників.
5. Німеччина епохи середньовіччя у художній літературі.
6. Відкриття Нового світу в історичних романах.

Завдання для самостійної роботи:

підготуватися до МКР №1.

Інформаційні ресурси:

1. Болт Р. Людина на всі часи. К.: Веселка, 1999.
2. Вуяр Е. Конкістадори. Х.: Фабула, 2019. 384 с.
3. Голдстоун Н. Чотири королеви. Х.: Фабула, 2019. 400 с.
4. Гюго В. Собор Паризької Богоматері. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. 544 с.
5. Даннет Д. Дім Нікколо. Становлення. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014.
6. Де Бомарше П. Шалений день, або одруження Фігаро. К.: Основа, 2019.
7. Де Вега Л. Овеча криниця. Собака на сні. Винахідлива закохана. Дівчина з глечиком. К.: Знання, 2017. 304 с.
8. Де Костер Ш. Легенда про Уленшпігеля. К.: Знання, 2009.
9. Дефо Д. Робінзон Крузо. К.: #книголав, 2018. 272 с.
10. Дрюон М. Прокляті королі. К.: Знання, 2015.
11. Дюма О. Асканіо. Віконт де Бражемен, або десять років потому. Графиня де Монсоро. Двадцять років потому. Дві Діани. Ізабелла Баварська. Королева Марго. Сорок п'ять. Три мушкетери. Х.: КСД, 2017.
12. Еберс Г. Треда. Слово. К.: Основи, 2018.
13. Еко У. Ім'я рози. Х.: Фоліо, 2018. 508 с.
14. Конан-Дойл А. Білий загін. К.: Знання, 2009.
15. Корнуелл Б. Останнє королівство. Х.: Ранок, 2022. 400 с.

16. Купер Дж.Ф. Слідопит. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 464 с.
17. Марло К. Паризька різанина. К.: Основа, 2009.
18. Меріме П. Жакерія. К.: Знання, 2016.
19. Мольєр Ж.-Б. Міщанин-шляхтич. К.: Основа, 2017.
20. Сабатіні Р. Лицар таверни. Х.: КСД, 2014.
21. Сабатіні Р. Одиссея капітана Блада. Хроніка капітана Блада. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. 496 с.
22. Свіфт Дж. Мандри Гулівера. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009.
23. Сенкевич Г. Хрестоносці. К.: Видавництво Жупанського, 2020. 752 с.
24. Сервантес М. Дон Кіхот. К.: Національний книжковий проект, 2011. 464 с.
25. Скотт В. Айвенго. Х.: Фабула, 2010.
26. Скотт В. Граф Роберт Паризький. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010.
27. Скотт В. Квентін Дорвард. Х.: КСД, 2015.
28. Скотт В. Річард Левове Серце. Х.: КСД, 2014.
29. Скотт В. Роб Рой. К.: Основа, 2016.
30. Скотт В. Талісман. К.: Основа, 2016.
31. Стівенсон Р. Чорна стріла. К.: КМ–Букс, 2017. 280 с.
32. Стівенсон Р.Л. Острів скарбів. Х.: КСД, 2018. 240 с.
33. Стоун І. Страждання і радості. К.: Знання, 2017.
34. Стюарт М. Пагорби. Х.: Фабула, 2008.
35. Твен М. Принц і бідняк. К.: Арій, 2014. 160 с.
36. Теккерей В. Ревекка і Ровенна. К.: Основа, 2015.
37. Фідлер А. Білий Ягуар – вождь араваків. Х.: Фабула, 2014.
38. Фоллет К. Стопи Землі. К.: Основа, 2016.
39. Хаггард Г.Р. Донька Монтесуми. Х.: КСД, 2018.
40. Шекспір В. Річард III. К.: Знання, 2017.
41. Шиллер Ф. Вільгельм Телль. К.: Знання, 2015.
42. Штільмарк Р. Спадкоємець з Калькутти. К.: Основа, 2007.

Практичне заняття №5-7

Тема: Становлення та розвиток буржуазного суспільства (друга пол. XVII–XIX ст.) у творчій спадщині письменників світу

(6 год)

Мета: включення художнього образу у процес поглибленого вивчення модерної історії.

План заняття:

1. Історія Англії XVII–XIX ст. в літературних творах:
 - а) англійська буржуазна революція в художній літературі;
 - б) англійське суспільство XIX ст. в художній прозі;
 - в) зовнішня політика Англії XIX ст.: художньо-літературне бачення.
2. Історичний образ Франції XVIII–XIX ст. у художній літературі:
 - а) Велика Французька буржуазна революція XVII ст. у прозі;
 - б) наполеонівська Франція в художній літературі;
 - в) історія Франції від реставрації Бурбонів до початку епохи імперіалізму в художньо-літературних образах;
 - г) франко-пруська війна та Паризька Комуна очима письменників світу.
3. Історія США XVIII–XIX ст. у художніх творах:
 - а) війна за незалежність англійських колоній у Північній Америці та утворення Сполучених Штатів у художній літературі;
 - б) плантаційне рабство та громадянська війна у США в творчості американських та іноземних письменників;
 - в) американське суспільство XIX ст. у художньо-літературних образах.

Завдання для самостійної роботи:

підготуватися до колоквіуму «Ілюстрація наукового матеріалу історії у художніх творах».

Інформаційні ресурси:

1. Акройд П. Лондон. Стисла біографія. К.: КМ–Букс, 2022. 664 с.
2. Бальзак О. Євгенія Гранде. К.: Основа, 2015.
3. Бальзак О. Кузина Бетта. К.: Основа, 2016.
4. Бальзак О. Людська комедія. К.: Основа, 2013.
5. Бальзак О. Селяни. К.: Основа, 2015.
6. Бірс А. На мосту Совиний потік. К.: КМ-Букс, 2020.
7. Бічер-Стоу Г. Хатинка дядька Тома. К.: BookChef, 2020. 288 с.
8. Голсуорсі Д. Сага про Форсайтів. Х.: Фоліо, 2022. 335 с.
9. Грегорі Ф. Ще одна з роду Болейн. Х.: КСД, 2021. 640 с.
10. Гюго В. Дев'яносто третій рік. К.: Основа, 2019.
11. Гюго В. Знедолені. К.: Основа, 2018.
12. Де Мюссе А. Сповідь сина століття. К.: КМ–Букс, 2008.

13. Денисова Т. Роман і романісти США ХХ ст. К.: Дніпро, 1990. 362 с.
14. Дженні Герхард. К.: Знання, 2012.
15. Діккенс Ч. Життя та пригоди Ніколаса Нікльбі. Домбі та син. Холодний дім. Барнебі Радж. К.: Основа, 2017.
16. Діккенс Ч. Повість про два міста. Х.: КСД, 2016.
17. Діккенс Ч. Посмертні записки Піквікського клубу. Пригоди Олівера Твіста. Х.: КСД, 2016.
18. Діккенс Ч. Пригоди Олівера Твіста. К.: КМ-Букс, 2014.
19. Драйзер Т. Фінансист. Титан. Стоїк. К.: Основа, 2006.
20. Дюма О. Граф Каліостро, або Жозеф Бальзамо. Наполеон: Життєпис. К.: Знання, 2013.
21. Зінгер І. Раб. К.: Дух і Літера, 2020. 512 с.
22. Золя Е. Розгром. Ругон-Маккари. К.: Знання, 2016.
23. Кван Р. Макова війна. Х.: Жорж, 2021. 496 с.
24. Кей М.М. Далекі шатри. К.: Основа, 2014.
25. Кіплінг Р. Балада про Схід і Захід. Тубілець. Книга джунглів. Без благословіння церкви. Кім. Х.: КСД, 2017.
26. Кудіна І. П. Наполеонівський міф в європейській літературі. *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 1997. №1. С. 46-48.
27. Купер Дж. Ф. Облога Бостона. К.: Основа, 2005.
28. Купер Дж. Ф. Червоний корсар. К.: Основа, 2005.
29. Ліндсей Д. Люди сорок восьмого року. К.: КМ-Букс, 2014.
30. Лондон Дж. Жага до життя. К.: BookChef, 2019. 96 с.
31. Манн Г. Зрілі роки короля Генріха IV. К.: КМ-Букс, 2014.
32. Манн Г. Молоді роки короля Генріха IV. К.: КМ-Букс, 2014.
33. Манн Т. Будденброки. Х.: КСД, 2017.
34. Мантелл Х. Везіть тіла. Серце бурі. Вулфголл. Вовчий зал. Дзеркало і світло. К.: Основа, 2006.
35. Марріет Ф. Діти Нового лісу. К.: Знання, 2009.
36. Мелвілл Г. Мобі дік, або Білий кит. Х.: Фоліо, 2017. 571 с.
37. Мітчелл М. Звіяні вітром. Х.: Фоліо, 2023. 608 с.
38. Моруа А. Наполеон. Життєпис. К.: Брайт Букс, 2017. 248 с.
39. Олдінгтон Р. Всі люди вороги. Х.: Фоліо, 2020.
40. Орчі Е. Ліга червоної квітки. К.: Основа, 2017.
41. По Е. «Золотий жук». Х.: Фоліо, 2019. 224 с.
42. Рід М. Біла рукавичка. К.: Основа, 2009.
43. Роллан Р. Вальмі. К.: Основа, 2017.
44. Санд Жорж. Франсія. К.: Знання, 2008.

45. Сандерс Дж. Лінкольн у бардо. Л.: Видавництво Старого Лева, 2019. 464 с.
46. Сенкевич Г. Сахем. К.: Основа, 2017.
47. Симоненко І.П. Нові часи – нові герої. Про англійський колоніальний роман. К., 1970.
48. Стендаль. Червоне і чорне. Х.: Фоліо, 2017. 512 с.
49. Тагор Р. Коронація. К.: Знання, 2017.
50. Твен М. З «Автобіографії». Х.: Фабула, 2018.
51. Теккерей В. Віргінці. К.: Знання, 2019.
52. Теккерей В. Ярмарок марнославства. К.: Знання, 2019.
53. Торо Г.Д. Громадянська непокора. Х.: КСД, 2017.
54. Фейхтвангер Л. Лиси у винограднику. Х.: КСД, 2016.
55. Фейхтвангер Л. Мудрість дивака, або Смерть і перетворення Жан-Жака Руссо. Х.: КСД, 2016.
56. Флобер Г. Виховання почуттів. Пані Боварі. Х.: Фоліо, 2020.
57. Форстер Е.М. Поїздка до Індії. К.: Основа, 2019.
58. Франс А. Повстання ангелів. К.: Основа, 2019.
59. Фрейзер Ч. Холодна гора. Х.: Фоліо, 2019.
60. Цвейг С. Марія Антуанетта. Жозеф Фуше. Х.: Фоліо, 2017. 550 с.
61. Честерфілд Ф.Д.С. Листи до сина. Максим. Характери. К.: Знання, 2019.

Практичне заняття №8

Тема: Перша світова війна та міжвоєнний період у художній літературі

(2 год)

Мета: проаналізувати відображення подій Першої світової війни та міжвоєнного періоду у відібраних художніх творах.

План заняття:

1. Причини Першої світової війни, її характер та театр воєнних дій у художній літературі (за творами письменників «втраченого покоління»).
2. Соціокультурні наслідки Великої війни 1914–1918 років у творчій спадщині зарубіжних та вітчизняних письменників.
3. Міжвоєнний період у художньо-історичних образах. Е.М. Ремарк про соціально-психологічну атмосферу у Німеччині між двома світовими війнами. Соціальні корені фашизму та

антифашистська боротьба у творчості європейських прозаїків.

4. Тоталітарне суспільство у творах Дж. Орвелла.

Завдання для самостійної роботи:

підготувати методичні рекомендації до теми: «Країни Сходу у міжвоєнний період у художній літературі».

Інформаційні ресурси:

1. Акутагава Рюноске. Павутинка. Усмішка богів. Слова пігмея. У країні водяників. Момотаро. Генерал. К.: Основи, 2009.
2. Аткинсон К. Життя за життям. К.: Наш формат, 2018. 504 с.
3. Барбюс А. Вогонь. К.: Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1969. 348 с.
4. Гарегін С. Тегеран. К.: Знання, 2020.
5. Гашек Я. Пригоди бравого вояка Швейка. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2009. 736 с.
6. Гемінгвей Е. По кому подзвін. Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. 608 с.
7. Гемінгвей Е. Прощавай зброє! Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. 424 с.
8. Гемінгвей Е. Фієста. І сонце сходить. Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. 288 с.
9. Гессе Г. Гра в бісер. Харків: Фоліо, 2017. 768 с.
10. Голден А. Мемуари гейші. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 560 с.
11. Городько Ю. Розчавлені молохом. (Вивчення античних творів Е. Хемінгуея, Е.М. Ремарка і Г. Белля). Відродження. 1995. №5-6. С.49-59.
12. Гюнтекін Р. Корольок – пташка співоча. Харків: Фоліо, 2011. 506 с.
13. Діоп Д. Вночі вся кров – чорна. Чернівці: Видавництво 21, 2022.
14. Ішігуро Кадзуо. Залишок дня. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. 240 с.
15. Карел Ч. Війна з саламандрами. К.: Адронум, 2022. 186 с.
16. Келлерман Б. Дев'яте листопада. К.: Основи, 2002.
17. Кім Інсук, Кім Суйон. Містер Сонячне світло. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018.
18. Кобець О. Записки полоненого. К.: Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1959. 425 с.

19. Комаров Ю., Мисян В. Історія епохи очима людини. К.: Генеза, 2004.
20. Лоуренс Д.Г. Сини і коханці. Веселка. Закохані жінки. Л.: Видавництво Старого Лева, 2021.
21. Моем С. У левовій шкурі. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019.
22. Нацуме Сосекі. Серце. Л.: Піраміда, 2020. 192 с.
23. Олдінгтон Р. Смерть героя. К.: Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1988. 341 с.
24. Орвелл Дж. 1984. Колгосп тварин. Хай живе Фікус. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020.
25. Погорелов О. Художня література як історичне джерело для вивчення деяких аспектів історії Першої світової війни. Проблеми історії України XIX–початку XX ст. 2018. Вип. IX. С. 131-138.
26. Ремарк Е. М. На Західному фронті без змін. Перекл. з нім. К. Гловацька. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 240 с.
27. Ремарк Е.М. Три товариші. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 416 с.
28. Ремарк Е.М. Чорний обеліск. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. 448 с.
29. Рендел В.Д. Остання троянда Шанхая. К.: Знання, 2018.
30. Савченко З.В. Антивоєнна романістика 20-х років XX століття: порівняльний аналіз (на матеріалі творів Е.М. Ремарка, А.Барбюса та Е. Хемінгуея). URL: <https://repositoty.sspu.edu.ua>
31. Сассун З. Мемуари піхотного офіцера.
32. Сенявська Е. Художня література як історичне джерело. Історія. 2001. №44. С. 5-9.
33. Скотт Ф. Великий Гетсбі. К.: Адронум, 2021. 140 с.
34. Такман Б. Серпень 1914. К.: Знання, 2020.
35. Треппер Л. Велика гра. К.: Основа, 2000.
36. Турянський О. Поза межами болю. К.: Знання, 2018. 174 с.
37. Тьєн М. Не говори, що у нас нічого немає. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019.
38. Фолкнер В. Нога. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2005.
39. Фолкс С. Пташиний спів. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 592 с.
40. Форд М.Ф. Кінець парад. К.: Знання, 2009.

41. Форстер Е.М. Поїздка до Індії. К.: Основа, 2007.
42. Хакслі О. Який Чудесний новий світ. Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 368 с.
43. Хом'як Т. Світові війни очима Е.М. Ремарка. Всесвітня історія та культура в навчальних закладах України. 2005. №6. С. 29-31.
44. Цвейг А. Суперечка про унтера Грішу. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2007.
45. Шульга М. Доля молодого покоління в романах О. Гончара, Е. Ремарка та Е. Хемінгуей. Українська мова й література в школі. 2003. №4. С. 43-45.
46. Юнгер Е. В сталевих грозах. Чернівці: Видавництво 21, 2022. 324 с.
47. Японська література. Хрестоматія. Т3 (XIX–XX ст.). К.: Вид. дім Дмитра Бурого, 2012. 536 с.

Практичне заняття №9

Тема: Друга світова війна та повоєнний світ у художній літературі (2 год)

Мета: показати сутність війни, фашизму та гуманізму, як приводу до толерантності через призму художньо-літературних образів; схарактеризувати переломні моменти всесвітньої історії другої половини ХХ – початку ХХІ ст. у художньому відображенні.

План заняття:

1. Друга світова війна як найтрагічніша подія ХХ ст. у творах зарубіжної художньої літератури (причини, характер, хід та наслідки війни).
2. Проблема героїзму людей та людяності в умовах війни (на матеріалі творів Т. Кенеллі, А. Зегерс, Е. М. Ремарка, Дж. Стейнбека та І. Шоу).
3. Вузлові питання повоєнної історії світу у художній літературі.

Завдання для самостійної роботи:

скласти презентацію з аналізом історичної достовірності на тему: «Причини, прояви та наслідки ісламістського тероризму очима М. Бельбека та С. Рушді».

Інформаційні ресурси:

1. Айн Ренд. Атлант розправив плечі. К.: Наш формат, 2015. 456 с.
2. Алексієвич С. У війни не жіноче обличчя. Х.: Vivat, 2016. 400 с.
3. Апдайк Дж. Кентавр. Кролик розбагатів. Версія Роджера. Подружні пари. Ферма. Іствікські відьми. К.: Дніпро, 2017.
4. Аренс Ф. Людина з Сеула. Х.: Моноліт-Bizz, 2017. 416 с.
5. Бейнбрідж Б. Кравчиня. Солодкий Боб. Штрафний тайм. Х.: КСД, 2019.
6. Белль Г. Подорожній, коли ти прийдеш у Спа... К.: Основа, 2017.
7. Белфор Ч. Паризький архітектор. К.: Фабула, 2016. 416 с.
8. Берджес Е. Залізо, іржаве залізо. К.: Знання, 2016.
9. Вельбек М. Платформа. Елементарні частки. Х.: КСД, 2019.
10. Воннегут К. Бійня №5, або Дитячий хрестовий похід. К.: Bookchef, 2022. 208 с.
11. Галло М. Людська інженерія. К.: Знання, 2018.
12. Гаррісон Дж. Гей, на Захід! К.: Основи, 2019.
13. Герсі Дж. Хіросіма. Львів: Човен, 2022. 208 с.
14. Гілленбранд Л. Незламний. К.: КМ-БУКС, 2017. 504 с.
15. Грін Г. Капітан і ворог. Монсеньйор Кіхот. Х.: КСД, 2017.
16. Де Сіжі. Бальзак і кравчиня-китаяночка. К.: Фабула, 2016
17. Денисова Т. Роман і романісти США ХХ ст. К.: Дніпро, 1990. 362 с.
18. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник: у 2 т. За ред. Н. Михальська, Б. Щавурський. Тернопіль: Навчальна книга, 2005. 864 с.
19. Зегерс А. Сьомий хрест. К.: Дніпро, 1989. 359 с.
20. Ішігуро К. Залишок дня. Л.: Видавництво Старого Лева, 2019. 240 с.
21. Камю А. Чума. К.: Наш формат, 2020. 288 с.
22. Коельо П. Паломництво. Алхімік. Х.: КСД, 2021.
23. Конеллі Т. Список Шиндлера. Х.: КСД, 2020. 432 с.
24. Кулін А. Останній потяг до Стамбула. Х.: КСД, 2020. 384 с.
25. Літелл Дж. Благоволительки. К.: Меморіал Голокосту "Бабин Яр", 2021. 720 с.
26. Література Англії: ХХ століття. За ред. О. Шахової. К.: Дніпро, 1993. 418 с.
27. Ллойд Дж. Містер Піп. К.: Фабула, 2019. 256 с.
28. Лю Цисінь. Проблема трьох тіл. К.: Bookchef, 2020. 432 с.

29. Макінтайр Б. Шпигун і зрадник. К.: #книголав, 2023. 512 с.
30. Макмастер Г. Поля битв. К.: Наш формат, 2023. 424 с.
31. Маркес Г.Г. Сто років самотності. Полковнику ніхто не пише. Осінь патріарха. Х.: Фоліо, 2022.
32. Мерль Р. Смерть – моє ремесло. К.: Онова, 2016.
33. Мураками Х. 1Q84. Кафка на пляжі. Норвезький ліс. Х.: Фоліо, 2011.
34. Нотомб А. Любовний саботаж. К.: Знання, 2018.
35. Перкер А. Суфле. Дніпро: Алемак, 2015. 312 с.
36. Ремарк Е.М. Тріумфальна арка. Іскра життя. Х.: КСД, 2021.
37. Ріс Л. За лаштунками війни. К.: Лабораторія, 2023. 464 с.
38. Роббінс Т. Вілла Інкогніто. К.: Основа, 2016.
39. Рой Арундаті. Бог дрібниць. Л.: Видавництво Старого Лева, 2018. 432 с.
40. Рушді С. Сатанинські вірші. Клоун Шалімар. К.: Видавництво Жупанського, 2016.
41. Саган Ф. Стомлених війною. Риб'яча кров. Х.: КСД, 2020.
42. Стейнбек Дж. Місяць зійшов. К.: Видавництво Жупанського, 2015.
43. Турньє М. Золота крапля. К.: Основа, 2016.
44. Тьєн М. Не кажіть, що у нас нічого немає. Л.: Видавництво Старого Лева, 2021. 592 с.
45. Фаулз Дж. Жінка французького лейтенанта. Маг. Х.: КСД, 2016. 560 с.
46. Ферранте Е. Генеза. Х.: КСД, 2016. 255 с.
47. Фленаган Р. Вузька стежка на далеку Північ. Л.: Видавництво Старого Лева, 2017. 464 с.
48. Хван Соґьон. Парідегі. К.: Komubook, 2019. 256 с.
49. Шлінк Б. Читець. Х.: Фоліо, 2016. 203 с.
50. Шоу І. Молоді леви. Х.: КСД, 2018.
51. Шредер К. Щоденник німецького солдата. Х.: КСД, 2016.

Завдання для самостійної роботи

Провести аналіз художнього твору, скласти анотовану письмову характеристику історичної достовірності, підтверджену відповідними цитатами.

1. Стародавній Єгипет у художній літературі. Літературне відображення духовної кризи епохи пірамід за творами: «Повчання для царя Мерікара», «Скарги красномовного селянина», «Розмова того, хто втомився від життя, з душею»; розквіт Середнього царства за правління 12-ї династії у літературі: «Повчання царя Аменемхета», «Історія Синухета».
2. Нове царство у художньо-літературних образах: Арділа-і-Арділа Р. «Нефертіті, цариця Єгипту», Вандерберг Ф. «Спадкоємиця Ра».
3. Стародавньоєгипетське суспільство за романом В. Пруса «Фараон».
4. Стародавній Єгипет (IV тисячоліття до н.е.) у новелі В. Голдінга «Бог Скорпіон».
5. Стародавньоєгипетське суспільство у творі Г.Р. Хаггарда «Володарка зорі». (Вигнання гіксосів та воцаріння XVIII династії).
6. Правління першої жінки-фараона Хатшепсут у романах Е.Херинга «Служниця фараонів» та «Ваятель фараона».
7. Життя населення долини Нілу у творах Г. Еберса «Уарда», «Донька фараона», «Сестри».
8. Єгипетські теми у поезії Лесі Українки.
9. Історичне минуле єврейського народу у повісті С.Цвейга «Похований світильник».
10. Відображення розквіту єврейської могутності і впливу за «Приповідками царя Соломона».
11. Соціокультурні традиції єврейського народу у творі Шолом-Алейхема «Тевье-молочник».
12. Історичне минуле єврейської держави очима давньоримського письменника та історика Йосифа Флавія у романі Л.Фейхтвангера «Іудейська війна».
13. Єгипетський полон та вихід у діалогії В.І. Крижанівської «Фараон Мернефта» та «Залізний канцлер Стародавнього Єгипту».

14. Стародавня Індія в епічних поемах «Махабхарата» і «Рамаяна».
15. Релігійно-міфологічні особливості стародавнього індійського суспільства у творчості Калідаси (драма «Шакунтала»).
16. «Буддистський період» в історії стародавньої Індії за твором Г. Гессе «Сіддхартха».
17. Стародавній Китай у «П'ятикнижжі» та «Чотирикнижжі».
18. Історичні події та особистості в «Історичних записках» Сима Цяня.
19. Традиційний Китай у Чотирьох Великих Творіннях китайської літератури: «Троєцарство», «Річкові заплави», «Подорож на Захід», «Сон у червоному теремі».
20. Події Троянської війни у поемах Гомера «Іліада» та «Одіссея».
21. Афіньська демократія у творах Есхіла.
22. Ідеальний монарх та ідеальна держава у творах Ксенофонта Афіньського («Виховання Кіра», «Анабасіс», «Роман про Олександра»).
23. Давньогрецький державний діяч Демосфен в історичному романі С.А. Венгловського.
24. Видатний діяч Стародавніх Афін Перикл у творі О.Кравчука «Перикл і Аспадія».
25. Події доби Стародавньої Греції у творах М.Рено «Тезей» та «Остання чаша».
26. Пунічні війни за твором Е. Сальзарі «Загибель Карфагена».
27. Стародавній Рим за правління Нерона у творах Г. Сенкевича «Камо грядеши?» та А. Фейхтвангера «Лже-нерон».
28. Римська імперія Щасливого періоду II ст. н.е. за твором Г.Еверса «Імператор».
29. Доля ранніх християн у романі Франсуа Рене де Шатобріана «Мученики».
30. Парфянська війна у творі В. Шекспіра «Антоній і Клеопатра».
31. Остання цариця династії Птоlemeїв у романі Г.Еверса «Клеопатра».
32. Образ Непереможного у творі Едісона Маршалла «Олександр Великий».
33. Образ Спартака у творах Р. Джованніолі та В.Яна

34. Римський імператор Тиберій Клавдій у романі Р.Грейвза «Я, Клавдій».
35. Стародавній Рим у творах Терні Саймон «Калігула» та А.Камю «Калігула».
36. Історичні події у Карфагені у романі Д.Ліндсея «Ганнібал».
37. Османська імперія за романом П. Загребельного «Роксолана» та трилогією О.Шутко «Роксолана».
38. Виникнення та поширення ісламу у творах Вольтера «Магомет», П.Куліша «Магомет і Хадиза», Л.Уоллеса «Падіння Царграду».
39. Середньовічна Японія у класичній прозі епохи Хейан.
40. Особливості східного мислення та світосприйняття за твором Кадзуо Ішігуро «Художник хиткого світу».
41. Японське традиційне суспільство у творах Джеймса Клавелла «Азійська сага. Сьогун».
42. Повсякденне життя середньовічної Японії у творах Акутагави Рюноске «Ворота Расьоман», «Ніс», «Муки пекла».
43. Трансформація японського суспільства в епоху Мейдзі у творі Нацуме Сосекі «Серце».
44. Середньовічна Європа у художній літературі (А.Конан-Дойл «Білий загін», П.Меріме «Жакерія», Г.Сенкевича «Хрестоносці»).
45. Хрестові походи у творах В.Скотта «Айвенго», «Річард Левове Серце», І.Теккеря «Ревекка і Ровенна», Н.Голдстоун «Чотири королеви».
46. Середньовічна Франція у художній літературі (за творами В.Гюго «Собор Паризької Богоматері», В.Скотта «Квентін Дорвад», М.Дрюона «Прокляті королі»).
47. Середньовічна Англія у художній літературі (за творами Ф.Грегорі «Ще одна з роду Болейн», Р.Стівенсона «Чорна стріла»).
48. Утворення централізованих держав за твором Ф.Шиллера «Вільгельм Телль» та В.Скотта «Квентін Дорвард».
49. Реформація, релігійні війни та контрреформація в Європі за творами Ш. де Костера «Легенда про Уленшпігеля», О.Дюма «Королева Марго» «Графиня де Монсоро», «Сорок п'ять», П.Меріме «Хороніка царювання Карла IX».
50. Абсолютизм у Європі та англійська буржуазна революція у творах М. де Сервантеса «Дон Кіхот», С.Цвейга «Марія

- Стюарт», Р.Ботта «Людина на всі часи», О.Дюма «Три мушкетери», «Двадцять років потому».
51. Війна за незалежність та утворення США за творами Дж. Ф. Купера «Слідопит, або Суходільне море», М.Мітчел «Звіяні вітром».
 52. Велика французька революція у художній літературі (за творами В.Гюго «93 рік», С.Цвейга «Марія Антуанетта», Ч.Діккенса «Повість про два міста»).
 53. Колоніальна політика західних держав у Китаї (за твором Ребекки Кван «Макова війна»).
 54. Образ Наполеона у художній літературі (О.Дюма «Наполеон»).
 55. Перша світова війна у художній літературі (за творами Я.Гашека «Пригоди бравого вояка Швейка», Е.М.Ремарка «На західному фронті без змін», К.Чапека «Війна із саламандрами», Л.Треппера «Велика гра»).
 56. Друга світова війна у художній літературі (за творами Г.Белля «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...», А.Камю «Чума» та письменників і поетів «Літератури Опору»).
 57. Друга світова війна у творах Е.М.Ремарка «Тріумфальна арка», Б.Шлінка «Читець», «Щоденник Анни Франк»).
 58. Японське суспільство напередодні та після Другої світової війни у творі А.Голдена «Мемуари гейші».
 59. Китай у міжвоєнний час за твором Вієни Дей Рендел «Остання троянда Шанхаю».
 60. Проблема війни і миру у творі Е.Хемінгвея «По кому подзвін».
 61. Франція під нацистською окупацією (за твором Кулін Айше «Останній потяг до Стамбулу»).
 62. Рух за незалежність в Індії (за твором Е.Форстера «Поїздка до Індії»).
 63. Проблема співіснування та взаємодії культур (за твором С.Рушді «Діти півночі»).
 64. Релігійність сучасного турецького суспільства (за твором Надіма Гюрсея «Доньки Аллаха»).
 65. Сучасна Туреччина у романі Аслі Перкер «Суфле».
 66. Сучасна Індія у творах Арундату Рой «Міністерство граничного щастя» та «Бог дрібниць».
 67. Тоталітаризм та викриття його сутності за романом Дж.Орвелла «1984».

68. Релігії війни у художній літературі (за творами Е.Гемінгвея «Прощай, зброе», Ж.Бенамер «Заручники душі», Х.Госсейні «Ловець повітряних зміїв», М.Тіен «Не кажіть, що в нас нічого немає», Р.Фленегана «Вузька стежка на далеку Північ»).
69. Голокост у творі П.Целан «Фуга смерті».
70. Відображення самобутності японської культури у повісті Кавабата Ясунарі «Тисяча журавлів».
71. Відображення моральної деградації людства у творі Г.Г.Маркеса «Стариган із крилами».

Питання до МКР 1

1. Теоретичне обґрунтування та особливості методичної системи використання художньої літератури як засобу самостійного здобуття знань зі всесвітньої історії.
2. Принципи та методи майстерного використання художньої літератури при вивченні всесвітньої історії у школі.
3. Методичні умови текстуально-змістовного аналізу художньої літератури та роботи з нею у процесі навчання.
4. Роль та місце художньої літератури на уроках історії.
5. Художня література як ефективний засіб пізнання.
6. Основні методичні прийоми та практичне використання художньої літератури на уроках історії.
7. Основні критерії добору художніх творів для використання при вивченні всесвітньої історії.
8. Тема безсмертя та державної влади у найдавнішій літературі Шумеру.
9. Епос про Гільгамеша як історичне джерело.
10. Епоха пірамід за творами «Повчання для царя Мерікара» та «Скарги красномовного селянина».
11. Стародавній Єгипет періоду XII династії у «Повчанні царя Аменемхета» та «Історії Синусета».
12. Нове єгипетське царство за твором Арділа-і-Арділа Р. «Нефертіті, цариця Єгипту».
13. Стародавньоєгипетське суспільство у романі Б. Пруса «Фараон».
14. Образ Хатшепсут у романах Е. Херінга «Служниця фараонів» та «Ваятель фараона».
15. Єгипетські теми у творчості Лесі Українки.

16. Розквіт єврейської могутності за «Приповідками царя Соломона».
17. Історичне минуле єврейського народу у повісті С. Цвейга «Похований світильник».
18. Відображення єгипетського полону та виходу у діалогії В. Крижанівської «Фараон Мернепта» та «Залізний канцлер Стародавнього Єгипту».
19. Стародавній Китай в «Історичних записках» Сима Цяня.
20. Образ Будди у творі Г. Гессе «Сіддхартха».
21. Образи троянців і ахейців у героїчному епосі Гомера «Іліада» та «Одісея».
22. Образ Тиберія Клавдія у романі Г. Грейвза «Я, Клавдій».

Питання до МКР 2

1. Ідеал доблесті та моральної досконалості ірландців у сагах про Кухуліна.
2. Середньовічна Європа у творі А. Конан-Дойла «Білий загін».
3. Хрестові походи за твором Г. Сенкевича «Хрестоносці».
4. Варварські народи у поемі «Беовульф».
5. Протистояння язичницької та християнської етики у творах Алкуїна.
6. Англійське середньовіччя у романі «Айвенго» В. Скотта.
7. Німецьке суспільство очима Г. Еберса («Треда», «Слово»).
8. Іспанське суспільство у творчості М. Сервантеса.
9. Історичний образ середньовічної Франції в романах М. Дрюона.
10. Реформація у художній літературі.
11. Релігійні війни у Європі у художній прозі.
12. Японська модель Середньовіччя за твором Р. Акутагави «Ворота Росьомон».
13. Специфіка національного буття Японії у творі Р. Акутагави «У країні водяників».
14. Аристократичне суспільство Японії за творами Сей Сьонагон та Мурасакі Сікібу.
15. Сьогунат та система даймоке у романі Дж. Клавелла «Сьогун».
16. Середньовічний Китай у романі Ганьчжун Ло «Троєцарство».
17. Імперська система управління в Китаї за твором Анчі Мін «Остання імператриця».
18. Поширення ісламу за твором П. Куліша «Магомет і Хадиза».
19. Висока Порта у романі П. Загребельного «Роксолана».
20. Османське суспільство за трилогією О. Шутко «Роксолана».

21. Російсько-турецька війна у романі Б. Бейнбрідж «Майстер Джорджі».
22. Образ Пророка у творі Вольтера «Магомет».

Питання до МКР 3

1. Англійська буржуазна революція у романі Ф. Грегорі «Ще одна з роду Болейн».
2. Образ Генріха IV за творами Т. Манна.
3. Революційні події XVII ст. в Англії у відображенні С. Цвейга («Марія Стюарт»).
4. Тюдорівська революція та образ Т. Кромвеля у романах Г. Мантел.
5. Тюдорівська епоха у трилогії Ф.М.Форда «П'ята королева».
6. Лондон XVIII–XIX ст. очима П. Акройда.
7. Відображення Вікторіанської епохи у творах Дж. Голсуорсі «Сага про Форсайтів».
8. Англійська колоніальна політика в Індії очима Р. Кіплінга.
9. Англо-індійське суспільство зображенні Е.М. Форстера («Поїздка до Індії»).
10. «Відкриття» Китаю за романом Р. Кван «Макова війна».
11. Колонізація Австралії у творі К. Гренвіль «Секретна річка».
12. Велика французька революція XVIII ст. за твором Ч. Діккенса «Повість про два міста».
13. Революційні події у Франції за романом В. Гюго «93 рік».
14. Образи вождів Великої французької революції XVIII ст. за творами Х. Мантел.
15. Образ Наполеона у художній літературі.
16. Франція від реставрації Бурбонів до початку XX ст. в художньо-літературних образах.
17. Війна за незалежність англійських колоній у Північній Америці у творах Дж. Ф. Купера.
18. «Бостонське чаювання» у романі «Віргинці» В. Теккерея.
19. Громадянська війна у США за романом Дж. Сандерса «Лінкольн у бардо».
20. Американське суспільство у «Трилогії бажання» Т. Драйзера.
21. Формування японського динамічного експансіонізму за творами Морі Огая.
22. Китай на початку епохи модернізації у творчості П. Бак.

Питання до МКР 4

1. Світ напередодні Першої світової війни за твором Б. Такман «Серпень 1914».
2. Питання провини у розв'язанні війни за романом С. Фолкса «Спів птахів».
3. Перша світова війна очима Ф.М. Форда («Кінець параду»).
4. Тема історії та подій Першої світової війни у романі Р. Олдінгтона «Смерть героя».
5. Воєнні події у романі Е.М. Ремарка «На Західному фронті без змін».
6. Перша світова війна очима Е. Гемінгвея («Прощай, зброе!»).
7. Світова криза 1929–1933 років у творі Дж. Стейнбека «Грона гніву».
8. Соціальні корені фашизму за романом Р. Мерля «Смерть – моє ремесло».
9. Західний світ напередодні Другої світової війни у творі К. Аткинсон «Життя за життям».
10. Е.М. Ремарк про суспільно-психологічну атмосферу в Німеччині між двома світовими війнами.
11. Піднесення націоналістичної ідеології напередодні Другої світової війни за твором Г. Гессе «Гра в бісер».
12. Громадянська війна в Іспанії за твором Е. Гемінгвея «По кому подзвін».
13. Тоталітарне суспільство у творах Дж. Орвела.
14. Фашизація Японії у зображенні Р. Акутагави («Момотаро», «Генерал», «У країні водяників»).
15. Китай у міжвоєнний період за твором М. Тьєн «Не говори, що у нас нічого немає».
16. Події Другої світової війни у творі Т. Кенеллі «Список Шиндлера».
17. Сутність війни як трагедії та гуманітарної катастрофи у творах Г. Белля («Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...») та А. Камю («Чума»).
18. Ядерне бомбардування Японії у творі Дж. Герсі «Хіросіма».
19. Повоєнний світ у творі Е. Бьорджеса «Залізо, іржаве залізо».
20. Англія у повоєнний час за твором К. Ішігуро «Залишок дня».
21. Традиції у житті сучасної Індії за твором Арундате Рой «Бог дрібниць».
22. Сучасне суспільство за романом Айн Ред «Атлант розправив плечі».

Інформаційні ресурси

Основна література

1. Акройд П. Лондон. Стисла біографія. К.: КМ-БУКС, 2021. 664 с.
2. Акутагава Рюноске. Павутинка. Усмішка богів. Слова пігмея. У країні водянників. Момотаро. Генерал. К.: Основи, 2009.
3. Аткінсон К. Життя за життям. К.: Наш формат, 2018. 504 с.
4. Барбюс А. Вогонь. К.: Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1969. 348 с.
5. Гарегін С. Тегеран. К.: Знання, 2020.
6. Гашек Я. Пригоди бравого вояка Швейка. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2009. 736 с.
7. Гемінгвей Е. По кому подзвін. Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. 608 с.
8. Гемінгвей Е. Прощавай зброє! Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. 424 с.
9. Гемінгвей Е. Фієста. І сонце сходить. Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. 288 с.
10. Гессе Г. Гра в бісер. Харків: Фоліо, 2017. 768 с.
11. Голден А. Мемуари гейші. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 560 с.
12. Грегорі Ф. Ще одна з роду Болейн. Перекл. з англ. І. Ю. Шагова. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2021. 640 с.
13. Гюнтекін Р. Корольок – пташка співоча. Харків: Фоліо, 2011. 506 с.
14. Джованьйолі Р. Спартак. Перекл. з італ. І.Л. Базилянська. Харків: Школа, 2008. 464 с.
15. Діоп Д. Вночі вся кров – чорна. Чернівці: Видавництво 21, 2022.
16. Загребельний П. А. Роксолана. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2013. 800 с.
17. Зінгер І. Б. Раб. Шоша. Перекл. з їдишу Я. М. Стріха. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2020. 512 с.
18. Ішігуро Кадзуо. Залишок дня. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. 240 с.
19. Карел Ч. Війна з саламандрами. К.: Адронум, 2022. 186 с.
20. Келлерман Б. Дев'яте листопада. К.: Основи, 2002.
21. Кім Інсук, Кім Суйон. Містер Сонячне світло. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018.

22. Клавелл Дж. Азійська сага. Сьогун. Харків: Vivat, 2020.
23. Кобець О. Записки полоненого. К.: Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1959. 425 с.
24. Лоуренс Д.Г. Сини і коханці. Веселка. Закохані жінки. Л.: Видавництво Старого Лева, 2021.
25. Манн Г. Літа зрілості короля Генріха IV. Перекл. з нім. Ю. Я. Лісняк. К.: Дніпро, 1985. 748 с.
26. Манн Г. Молоді літа короля Генріха IV. Перекл. з нім. Ю. Я. Лісняк. К.: Дніпро, 1975. 591 с.
27. Мерль Р. Ж. Ж. Смерть – моє ремесло. Перекл. з франц. С. П. Пінчук та І. Бабинчук. К.: Радянський письменник, 1963. 272 с.
28. Моем С. У левовій шкурі. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019.
29. Нацуме Сосекі. Серце. Л.: Піраміда, 2020. 192 с.
30. Олдінгтон Р. Смерть героя. К.: Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1988. 341 с.
31. Орвелл Дж. 1984. Колгосп тварин. Хай живе Фікус. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020.
32. Прус Б. Фараон. К.: Видавництво при Київському державному університеті об'єднання «Вища школа», 1982. 567 с.
33. Ремарк Е. М. На Західному фронті без змін. Перекл. з нім. К. Гловацька. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 240 с.
34. Ремарк Е.М. Три товариші. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 416 с.
35. Ремарк Е.М. Чорний обеліск. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. 448 с.
36. Рендел В.Д. Остання троянда Шанхая. К.: Знання, 2018.
37. Сассун З. Мемуари піхотного офіцера.
38. Сенкевич Г. І. Quo Vadis. Камо грядеши. Перел. з польс. В. С. Бойко. Харків: Фоліо, 2017. 512 с.
39. Сенкевич Г. І. Хрестоносці. Перекл. з польс. Є. П. Литвиненко. К.: Видавництво Жупанського, 2020. 752 с.
40. Скотт В. Айвенго. Перекл. з англ. М. Головка. К.: Знання, 2020. 511 с.
41. Скотт В. Квентін Дорвард. Перекл. з англ. А. Білецький. К.: Наш формат, 2015. 504 с.
42. Скотт Ф. Великий Гетсбі. К.: Адронум, 2021. 140 с.

43. Стівенсон Р. Л. Чорна стріла. Перекл. з англ. М. А. Дмитренко. К.: КМ-БУКС, 2017. 280 с.
44. Такман Б. Серпень 1914. К.: Знання, 2020.
45. Треппер Л. Велика гра. К.: Основа, 2000.
46. Турянський О. Поза межами болю. К.: Знання, 2018. 174 с.
47. Тьєн М. Не говори, що у нас нічого немає. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019.
48. Фейхтвангер Л. Юдейська війна. Перекл. з нім. І. Маненко. Харків: Фоліо, 2020. 448 с.
49. Фолкнер В. Нога. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2005.
50. Фолкс С. Пташиний спів. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 592 с.
51. Форд М.Ф. Кінець параду. К.: Знання, 2009.
52. Форстер Е.М. Поїздка до Індії. К.: Основа, 2007.
53. Хакслі О. Який Чудесний новий світ. Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 368 с.
54. Цвейг А. Суперечка про унтера Грішу. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2007.
55. Юнгер Е. В сталевих грозах. Чернівці: Видавництво 21, 2022. 324 с.
56. Ян В. Г. Чингісхан. Перекл. з рос. А. І. Шиян. К.: Веселка, 1991. 334 с.

Додаткова література

1. Антична література. Греція. Рим: хрестоматія. К.: Центр навч. літератури, 2006. 864 с.
2. Бесєдіна (Порох) Н. В. Аристократична культура Японії епохи Хейан. Історична пам'ять. 2015. Випуск 33. С. 107-115.
3. Бесєдіна (Порох) Н. В. Естетична домінанта в культурі епохи Хейан. Актуальні питання всесвітньої історії та методика їх викладання: Збірник наукових праць за матеріалами доповідей і повідомлень Восьмого Всеукраїнського науково-практичного семінару (28 - 29 березня 2013 року). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. С. 156-165.
4. Бесєдіна (Порох) Н. В. Японське просвітництво – важлива передумова реформ Мейдзі. Історична пам'ять. 2014. Випуск 30-31. С. 146-154.

5. Бесєдіна (Порох) Н.В. «Турецька тема» у європейській суспільно-політичній думці епохи Реформації. Історична пам'ять. 2017. №36. С. 104-114
6. Бесєдіна (Порох) Н.В. Крах традиційної державності у Китаї та його наслідки (за спогадами Пу І). Духовні, політичні та освітні практики в соціально-культурному розвитку людства: зб. наук. пр. за матеріалами доп. і повідомл. дванадцятого Всеукр. науково-практ. семінару з міжнар. участю «Актуальні питання всесвітньої історії та методика їх викладання, 25-26 березня 2021 року. Полтава: ІВЦ ПНПУ. 2021. С. 139-151.
7. Городько Ю. Розчавлені молохом. (Вивчення античних творів Е. Хемінгуей, Е.М. Ремарка і Г. Белля). Відродження. 1995. №5-6. С.49-59.
8. Друга світова війна у дзеркалі літератури: твори Г. Белля «Подорожній, коли ти прийдеши у Спа...» та А. Камю «Чума». <https://vseosvita.ua>
9. Затонський Д. Зарубіжна проза другої половини ХХ сторіччя. К., 2002.
10. Комаров Ю., Мисян В. Історія епохи очима людини. К.: Генеза, 2004.
11. Комаров Ю., Мисян В. Історія епохи очима людини. К.: Генеза, 2004.
12. Кучеренко Д. Букерівські лауреати, яких у нас видали. Друг читача. 2016. URL: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/review/43635/ .
13. Мегела І. Історія давньогрецької літератури. Миколаїв: Основа, 2009. 276 с.
14. Миропольська Н.Є. Художня культура світу: Європейський культурний регіон: навч. посібник для загальноосвіт. навч. закл. України. К.: Вища школа, 2001. 191 с.
15. Мілованова В.В. Сучасна зарубіжна література (кінець ХХ – початок ХХІ століття): навч. посібник. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. 2-ге вид., випр. і доп. 172 с.
16. Могорита В.М. Використання фрагментів художньої літератури на уроках історії. Історія і суспільствознавство. 2011. №3. С.29-33.
17. Огнева О. Д. Східні стежки Лесі Українки. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008. 239 с.

18. Павленко Ю. Історія світової цивілізації: соціокультурний розвиток людства. К., 2000.
19. Папуша І. В. *Modus orientalis*: Індійська література в рецепції Івана Франка. Тернопіль: Збруч, 2000. 187 с.
20. Погорелов О. Художня література як історичне джерело для вивчення деяких аспектів історії Першої світової війни. Проблеми історії України XIX–початку XX ст. 2018. Вип. ІХ. С. 131-138.
21. Порох Н.В. «Заклик до навчання» Фукудзави Юкіті й установа мейдзійської системи освіти. Дидаскал. 2022. №23. С. 118-121
22. Савченко З.В. Антивоєнна романістика 20-х років ХХ століття: порівняльний аналіз (на матеріалі творів Е.М. Ремарка, А.Барбюса та Е. Хемінгуей). URL: <https://repositoty.sspu.edu.ua>
23. Сенявська Е. Художня література як історичне джерело. Історія. 2001. №44. С. 5-9.
24. Стародавній Єгипет у художній літературі. Бібліотека ЖДУ імені Івана Франка, 2015.
25. Хом'як Т. Світові війни очима Е.М. Ремарка. Всесвітня історія та культура в навчальних закладах України. 2005. №6. С. 29-31.
26. Шульга М. Доля молодого покоління в романах О. Гончара, Е. Ремарка та Е. Хемінгуей. Українська мова й література в школі. 2003. №4. С. 43-45.
27. Шутов Д. Застосування художніх творів на уроках історії як засіб формування компетенції вчителя історії. Імідж сучасного педагога. 2019. №3(186). С.81-84.
28. Японська література. Хрестоматія. Т3 (XIX–XX ст.). К.: Вид. дім Дмитра Бурого, 2012. 536 с.

Електронні джерела

1. Електронна наукова бібліотека Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України». URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. П. Котляревського: <http://www.library.pl.ua/>